



# **Energie management programma (EMP) Willemsen Infra B.V. t.b.v.**

## **CO<sub>2</sub> Prestatieladder trede 3 Jaarrapportage 2019 met actieprogramma 2020**

**\*Voldoet aan de EED specificaties van de EU**

Gecontroleerd directie, 24-08-2020 (herzien 6-10-2020)

**J.C. Willemsen (directeur)**

Opgesteld namens de directie, 24-08-2020 (herzien 6-10-2020)

**G. Willemsen (CO<sub>2</sub> deskundige)**

## Inhoudsopgave

1 Inleiding .....	3
1.1 Onderwerp en toepassingsgebied.....	3
1.2 Bedrijfsprofiel .....	5
1.3 Beleid.....	5
1.4 Rechtspersoon en verantwoordelijkheden .....	7
2 Organisatorische grens.....	8
2.1 Organisatie grenzen .....	8
2.2 Bedrijfsomvang CO <sub>2</sub> uitstoot .....	8
3 CO <sub>2</sub> prestatie niveau.....	9
3.1 Invalshoek A (inzicht) .....	9
3.2 Invalshoek B (reductie).....	9
3.3 Invalshoek C (communicatie) .....	9
3.4 Invalshoek D (participatie) .....	9
4 CO <sub>2</sub> Inzicht emissie inventarisatie ( 1A/2A/3A) .....	10
4.1 Basisjaar en rapportage periode .....	10
4.2 Conversie factoren .....	11
4.3 Afbakening emissies .....	12
4.4 Resultaat 2019 (MVO footprint verklaring).....	12
4.6 Onzekerheden en uitsluitingen .....	13
4.7 Conclusie invalshoek A inzicht : .....	14
5 Reductie (1B/2B/3B).....	15
5.1 Vaststelling reductiedoelstellingen .....	15
5.2 Referentie verbruik fossiele brandstoffen .....	15
5.3 Referentie reductie Scope 1 .....	16
5.4 Referentie reductie Scope 2 .....	17
5.5 Reductiemaatregelen .....	18
5.6 Verantwoording reductie doelstellingen .....	18
5.7 Resultaten op projecten .....	19
5.7.1 Gemeente Utrecht.....	19
5.7.2 Gemeente Gouda .....	19
5.8 Conclusie invalshoek B reductie .....	20
6. Transparantie (1C/2C/3C).....	21
6.1 Doelstelling.....	21
6.2 Belanghebbenden .....	21
6.3 Communicatiemiddelen .....	22

6.4 Planning .....	23
6.5 Risico`s .....	23
6.6 Budgetplan .....	23
6.7 Conclusie invalshoek C transparantie 2019.....	24
7 Participaties (1D/2D/3D/4D/5D) .....	25
7.1 SKAO .....	25
7.2 Tacide kennis .....	25
7.3 Keten participatie .....	26
7.4 Conclusie Invalshoek D Participatie 2019.....	26
8 De uitvoering van de CO <sub>2</sub> reductiedoelstellingen .....	27
8.1 Plan .....	27
8.2 Do .....	27
8.3 Check .....	28
8.4 Act.....	29
9 Verificatie externe deskundige.....	30

## 1 Inleiding

Willemsen Infra B.V. heeft als organisatie jarenlange ervaring op het gebied van (her-)inrichting en onderhoud van de openbare ruimte en infrastructuur en wil met haar diensten bijdragen aan een plezierige en uitdagende leef- en werkomgeving.

Voor Willemsen Infra B.V. is "Duurzaamheid en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen" een actueel thema. Dit komt onder meer tot uiting in de initiatieven die Willemsen Infra B.V. onderneemt om zich te certificeren (CO<sub>2</sub>-Prestatieladder).

Willemsen Infra B.V. is een prominente marktpartij en de innovatieve dienstverlener met de juiste mix tussen de sectoren Groen, Infra, en Water. Willemsen Infra B.V. neemt daartoe initiatieven om het gas, elektriciteit en brandstofverbruik bij uitvoering van haar diensten en projecten te beperken en de CO<sub>2</sub>-uitstoot te reduceren ten gunste van onze leef- en werkomgeving.

Onze belanghebbende opdrachtgevers zijn:

- Rijksoverheid (Rijkswaterstaat)
- Provinciale Waterstaten
- Water-/Zuiveringsschappen
- Ministeries (Defensie, VROM)
- Provincies
- Gemeenten,
- Sportvereniging
- Bedrijven en Instellingen
- Vereniging van eigenaren




Willemsen Infra B.V. wil daarnaast graag weten hoe haar activiteiten/diensten integraal scoren op klimaatvriendelijkheid. Dit kan inzichtelijk worden gemaakt met behulp van een CO<sub>2</sub>-footprint. Als eerste stap hiertoe hebben wij de CO<sub>2</sub>-footprint berekend (Basisjaar 2016).

De CO<sub>2</sub>-footprint geeft een inventarisatie van de totale hoeveelheid uitgestoten broeikasgassen, alsmede inzicht in de herkomst van deze emissies over de verschillende processen van Willemsen Infra B.V.

Het nemen van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van de negatieve impact die onze bedrijfsactiviteiten uitoefenen op het milieu is voor Willemsen Infra B.V. van cruciaal belang. Hier wordt invulling aan gegeven door het voeren van een actief milieubeleid geënt op voortdurend verbeteren volgens het principe van de "PDCA methodiek". Het reduceren van de uitstoot CO<sub>2</sub> is hierbij van wezenlijk belang voor de organisatie. Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid op dit gebied willen wij uitdragen aan de hand van de richtlijnen die de CO<sub>2</sub> prestatieladder daarvoor aanreikt. Hiermee toont Willemsen Infra B.V. aan gereed te zijn om in te stappen met als **doel zero emissie**.

### 1.1 Onderwerp en toepassingsgebied

Het energiemangement programma van Willemsen Infra B.V. heeft tot doel te omschrijven hoe wij voldoen aan de certificatievoorwaarden van de CO<sub>2</sub> prestatieladder, hoe wij dit aantonen en inzichtelijk maken. Het energiemangement programma van Willemsen Infra B.V. is geënt op het handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder versie 3.0 d.d. 10 juni 2015. De maatregelen van beleidsmatige, organisatorische en administratieve aard om te voldoen aan de CO<sub>2</sub> prestatieladder worden binnen Willemsen Infra B.V. tevens geborgd door gecertificeerde managementsystemen:

Onderwerp	Norm	
Kwaliteit	ISO 9001	
Veiligheid	VCA**	
Vakmanschap/innovatie	BRL 10014 Reinigen van riolen putten en kolken	
Vakmanschap/innovatie	BRL 7000	
Vakmanschap/Innovatie	SIKB-protocol 7001 en 7004 (water) bodemsaneringen	
Programmaet/milieu	CO <sub>2</sub> Prestatieladder	
Programmaet/milieu	ISO 14001 milieu	
Poeple/Opleidingen Profit/Maatschappij	Volandis erkend leerbedrijf	

Om structurele monitoring en evaluatie van de CO<sub>2</sub> inventarisatie en de reductie maatregelen volgens het principe van de "PDCA methodiek" te borgen zijn er sturende maatregelen omschreven. Het energie- management programma van Willemsen Infra B.V. wordt via de website <http://www.willemseninfrabv.com/> openbaar gemaakt voor geïnteresseerden en belanghebbenden.

Dit rapport is opgesteld overeenkomstig:

- Handboek CO<sub>2</sub>-Prestatieladder 3.0 ", d.d. 10 juni 2015;
- NEN-ISO 14064-1 Greenhouse gases – Part 1: Specification with guidance at the organization level for quantification and reporting of greenhouse gas emissions and removals", d.d. maart 2012, paragraaf 7.3.1.
- Het data management opgenomen in Appendix C van de GHG Corporate Value Chain (scope 3) Accounting and Reporting Standard (WBCSD/WRI, september 2011).
- NEN-EN ISO 50001

De CO<sub>2</sub>-Prestatieladder is gebaseerd op het GHG (Green House Gas)-protocol en is een instrument om bedrijven die deelnemen aan aanbestedingen te stimuleren tot CO<sub>2</sub>-bewust handelen in de eigen bedrijfsvoering en bij de uitvoering van projecten. Het gaat daarbij met name om:

- energiebesparing;
- efficiënt gebruik maken van materialen;
- gebruik van duurzame energie.

### Kruisverwijzing ISO norm

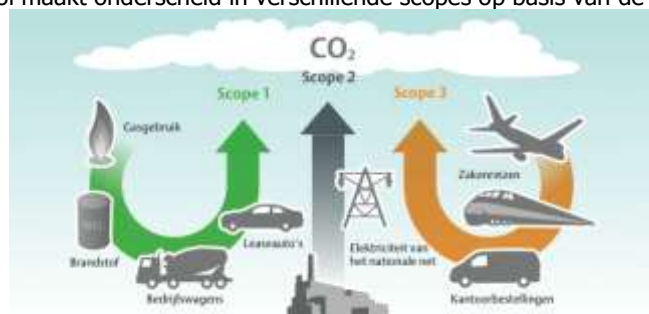
De CO<sub>2</sub> inventarisatie van Willemsen Infra Bedrijven B.V. is opgesteld in overeenstemming met de eisen uit ISO14064-1. (zie onderstaande kruisverwijzing)

ISO 14064-1	HFD 7.3 GHG report content	Omschrijving	Hoofdstuk onderhavig document	Overig
	A	Reporting organization	1	
	B	Person responsible		J.C. Willemsen
	C	Reporting period		01-01-19/31-12-19
4.1	D	Organizational boundaries	2	
4.2.2	E	Direct GHG emissions	3 en 4	
4.2.2	F	Combustion of biomass	n.v.t.	
4.2.2	G	GHG removals	n.v.t.	
4.3.1	H	Exclusions of sources or sinks	5.1	
4.2.3	I	Indirect GHG emissions	n.v.t.	
5.3.1	J	Base year	4	2016
5.3.2	K	Changes of recalculations	1 en 4	
4.3.3	L	Methodologies	4.3	
4.3.3	M	Changes of methodologies	4.3	
4.3.5	N	Emissions or removal factors	4.2	
5.4	O	uncertainties	4.6	
	P	Statement in accordance with ISO 14064	8.4	
	Q	Statement of describing	1.1 8.4	

Het doel van de CO<sub>2</sub>-Prestatieladder is bedrijven te stimuleren om de eigen CO<sub>2</sub>-emissie (en die van hun leveranciers) te kennen en permanent te zoeken naar mogelijkheden om de klimaatimpact van de eigen bedrijfsvoering en de eigen projecten terug te dringen.

Het GHG- protocol werd gelanceerd met de dubbele doelstelling om een internationale standaard te ontwikkelen voor de verantwoording en de verslaggeving i.v.m. de uitstoot van broeikasgassen door bedrijven en om deze standaard zo breed mogelijk te verspreiden. Broeikasgassen zijn gassen die in onze atmosfeer de zonnestraling wel doorlaten naar het aardoppervlak, maar de terugkerende straling (warmte) tegenhouden (dit is vergelijkbaar met wat in een broeikas gebeurt vandaar de naam). Broeikasgassen werken dus als een soort deken voor de aarde. De belangrijkste broeikasgassen zijn koolstofdioxide (CO<sub>2</sub>), methaan (CH<sub>4</sub>), lachgas (N<sub>2</sub>O) en waterdamp.

Het Green House Gas Protocol maakt onderscheid in verschillende scopes op basis van de herkomst van het broeikasgas.



## Model rapportage formaat ISO-NEN 50001 norm

Dit energie managementprogramma is opgesteld conform de energienorm NEN-ISO 50001 en wordt door de directie onderschreven. Bewaking van de realisatie van dit programma is geborgd door de opnemingen ervan in de Monitor verbeteringen van het KAM- systeem.

Tabel : opname ISO 50001 in EMP			
§	Doel	Stap	Uitwerking
§4.4.3	Energiebeoordeling	Plan	1.A. tot 5A
§4.4.6	Energiedoelstellingen, -taakstellingen en actieplannen voor energiemangement	Plan/Do	Invalshoek 1B tot 5B2-1/2.C.2/
§4.6.1	Monitoring, meting en analyse	Check	3.C.1/4.B.2/5.B.2/3.C.3
§4.6.4	Afwijkingen, correcties, corrigerende en preventieve maatregelen	Act	Continue verbetering

## 1.2 Bedrijfsprofiel

Willemsen Infra BV is een allround bedrijf op het gebied van infra. Al jarenlang werken wij met enthousiasme aan diverse projecten in de grond-, weg- en waterbouw.

Wij voeren al enige jaren calamiteitwerkzaamheden uit voor o.a. Gemeente Rhenen en Gemeente Utrecht. Wij herstellen, onderhouden en realiseren vakkundig riolering, straat- en saneringswerkzaamheden.

Snelheid, deskundigheid, betrouwbaarheid, flexibiliteit, efficiency en netheid zijn onze kernwoorden.

Hans Willemsen nam in het verleden de stap voor zichzelf te beginnen als onderaannemer in bestratingswerken. Door de jaren heen heeft het bedrijf zich langzaam maar zeker doorontwikkeld tot hoofdaannemer voor zowel straat- als rioleringswerk.

Door de inzet van vakkundig en ervaren personeel en het gebruik van moderne materialen breidt Willemsen Infra BV het gespecialiseerde takenpakket steeds verder uit. Zodoende zijn wij in staat om in te spelen op de eisen, die vanuit de markt aan ons worden gesteld. Door mee te bewegen met de wensen van onze opdrachtgevers kunnen wij flexibel opereren en tevens bijdragen aan de verdere ontwikkeling van vakmanschap en ervaring.

Bij Willemsen Infra BV draait alles om kwaliteit. Dat beloven we niet alleen, dat garanderen we ook. Ons bedrijf is onder andere ISO 9001:2008, ISO 14001, BRL SIKB 7000 protocol 7001 en VCA\*\* gecertificeerd. Desondanks stellen we onze uitvoerende medewerkers voortdurend in de gelegenheid om hun kennis en vakkundigheid door nascholing en training te vergroten. Daardoor verzekert het bedrijf zich van inzicht en toepassing van de nieuwste technologische en innovatieve ontwikkelingen, want stilstand zien wij als achteruitgang.

Door het ontwikkelen van innovaties is o.a. Wikrib ontstaan. Wikrib is een applicatie voor het registreren en digitaliseren van gegevens voor een transparante en real-time overdracht naar de opdrachtgever. 'Vertrouwen is goed, Wikrib is beter' - Kijk voor meer informatie op [www.wikrib.com](http://www.wikrib.com)

Als groeiende organisatie staan wij open voor al uw vragen, maar ook voor adviezen en kritische kanttekeningen. Immers, u als opdrachtgever en wij als bedrijf hebben hetzelfde doel voor ogen: een goed eindresultaat, waar we samen trots op kunnen zijn.

Wij stemmen de benodigde capaciteit en de inzet van precies de juiste machine(s) steeds zorgvuldig af op uw wensen en behoeften en op de omstandigheden op locatie. Zo is in alle opzichten het maatwerk mogelijk, waar u om vraagt.

## 1.3 Beleid

Dit energiemangementprogramma met emissiereductie verklaring is opgesteld door Willemsen Infra B.V.. Het emissiereductie beleid is er op gericht de emissies van onze bedrijfsactiviteiten inzichtelijk te maken, te registreren, monitoren en te beperken. Dit gebeurt door het opstellen van reductie doelstellingen waarin wij stellen het energiegebruik te reduceren, ten opzichte van het basisjaar.

### Scope:

Het aannemen, uitvoeren en onderhouden van grond weg- en waterbouw; met name bestratingen en rioleringen. Werken aannemen in het kader (water)) bodem- saneringen

Scope 1	25% CO <sub>2</sub> reductie in 2025 t.o.v. 2016
Scope 2	25% CO <sub>2</sub> reductie in 2025 t.o.v. 2016
Scope 1 & 2	25% CO <sub>2</sub> reductie in 2025 t.o.v. 2016

Jaar 2017 t.o.v. het referentiejaar 2016:

- Scope 1 reductie van 2,5% per betaald werkuur of FTE
- Scope 2 reductie van 2,5% per betaald werkuur of FTE

Jaar 2018 t.o.v. het referentiejaar 2016:

- Scope 1 reductie van 5% per betaald werkuur of FTE
- Scope 2 reductie van 5% per betaald werkuur of FTE

Jaar 2019 t.o.v. het referentiejaar 2016:

- Scope 1 reductie van 7,5% per betaald werkuur of FTE
- Scope 2 reductie van 7,5% per betaald werkuur of FTE

Jaar 2020 t.o.v. het referentiejaar 2016:

- Scope 1 reductie van 10% per betaald werkuur of FTE
- Scope 2 reductie van 10% per betaald werkuur of FTE

Zouden doelstellingen eerder behaald worden willen wij jaarlijks 1%. Conform het principe van Plan, Do, Check, Act zullen wij ieder jaar de resultaten extern laten toetsen door een erkent CI waar nodig de doelstellingen aanpassen. In het onderhavige energiemangementprogramma zijn de doelstellingen opgenomen die ons beleid ondersteunen. Door periodiek te rapporteren en publiceren zullen we vaststellen en communiceren in welke mate de doelstellingen behaald zijn. Wij streven erna om continu ons CO<sub>2</sub> beleid te verbeteren.

Dit programma is het vertrekpunt voor het behoud van certificering op niveau 3 van de CO<sub>2</sub> prestatieladder. Op basis van dit document worden het personeel, personen die voor of namens ons bedrijf werkzaam zijn geïnformeerd omtrent de reductiedoelstellingen. Alsmede is na publicatie dit beleid openbaar toegankelijk voor alle opdrachtgevers en andere belanghebbenden. Toereikende middelen zullen door de directie ter beschikking worden gesteld om de intern gestelde CO<sub>2</sub> doelstellingen te bereiken en aantoonbaar te kunnen participeren in de door de organisatie aangereikte initiatieven.

Dit in combinatie met een toenemende bewustwording van ons personeel dient er voor te zorgen dat de reductie doelstellingen behaald worden. Deze verklaring is opgesteld en ondertekend door de directie van Willemsen Infra B.V.

Wat is onze aanpak? Klanten actief en open benaderen, oog voor het personeel en belang hechten aan veiligheid, gezondheid en milieu. We willen graag verantwoord groeien en duurzame relaties onderhouden met personeel, klanten, leveranciers en overheden.

Dit alles stelt hoge eisen aan de kennis en kunde van onze medewerkers, de manier van werken en het materieel. Daarom investeren we in opleidingen, nascholing, bedrijfsmiddelen en verbetering van onze organisatie. Ook hebben we oog voor mensen met een beperking of achterstand op de arbeidsmarkt. We ondersteunen deze mensen door ze een stage of werkplek aan te bieden.

Het is onze taak om als goede rentmeester actief te zijn. We investeren dan ook in milieuvriendelijke apparaten, toepassen van duurzaam onkruidbeheer en het terugdringen van schadelijke CO<sub>2</sub>-uitstoot.

Tegen deze achtergrond is de waardeketen in kaart gebracht, waarbij rekening is gehouden met de volgende verschuivingen:

**Contractvorming:** van prestatiegericht (input) naar meer resultaatgericht (output). Zoals het in stand houden van een goede beeldkwaliteit, het 'ontzorgen' van de klant, de samenwerking met competente partners, het waarborgen van publieke waarden, etc.

**Toegevoegde waarde:** accentuering van de proactieve benadering van de projectopdrachten. Het inspelen op duurzaamheid en MVO-ambities van de klanten manifesteert zich meer en meer in de programma en plan van aanpak m.b.t. de projecten.

**Innovaties en technieken:** de focus op de competenties (regie/procesrol) die moeten worden doorontwikkeld. Inzet van nieuwe toepassingen en technieken, omgevingsontwikkelingen bekijken en vergelijken (benchmarken).

**Vakbekwaamheid:** naast de ontwikkeling van de vaktechnische competenties wordt het klantgericht functioneren van de medewerkers gestimuleerd.

**Uitbesteding werkzaamheden:** het inhuren van specialisaties. Het selecteren van competente partners op basis van inzetbaarheid van specifiek materieel.

**Logistieke programmaning:** beperking van de aanrijdtijd van leveranciers en dienstverleners.

**Ketenparticipatie:** het benutten van de kansen voor ketensamenwerking en MVO- input.

De realisatie wordt gewaarborgd door de inzetbaarheid van moderne bedrijfsmiddelen en vakbekwame medewerkers vanuit de eigen bedrijfsvestiging en een landelijk netwerk met professionele steunpunten. Bij de projectaanpak wordt de belangenafweging gemaakt tussen de economische, sociale en milieuprestaties in overeenstemming met ketenpartners en stakeholders.

De analyse van de waardeketen laat navolgende categorieën ketenpartners naar voren treden:

- Opdrachtgevers (uit de verschillende doelgroepen)
- Leveranciers van materiaal, materieel en personeel
- Inzamelaars/verwerkers van afvalstoffen

Directie en management realiseren dit alles samen met de medewerkers. Het is dan ook onze taak om dit uit te dragen en er naar te handelen. ***Ons einddoel is dan ook zero emissie.***

## 1.4 Rechtspersoon en verantwoordelijkheden

Voor het opstellen aan het energiemangement programma ligt de eindverantwoordelijkheid bij de directie van Willemsen Infra B.V. in de persoon van de heer J.C. Willemsen.

Verificatie door N. Westmaas (extern adviseur).

Zijn werkzaamheden omvatten:

- Verificatie CO<sub>2</sub> footprint
- Verificatie interne audit en beoordelen interne controle
- Verificatie en beoordelen Systemevaluatie
- Verificatie Energiemangementprogramma (EMP) met conclusie

De gedelegeerde eindverantwoordelijkheid voor de interne- en externe communicatie omtrent de CO<sub>2</sub> prestatie is mevrouw Gaby Willemsen. De gedelegeerde eindverantwoordelijkheid voor het opstellen van de CO<sub>2</sub> programma, kwartaal rapportages en communicatie is J.C. Willemsen. De interne controle en zelfevaluatie wordt uitgevoerd door de directie, in de persoon van J.C. Willemsen.

De administratie assisteert de KAM- coördinator met de verantwoordelijkheden ten aanzien van verantwoording, monitoren en communicatie over het CO<sub>2</sub>-reductiesysteem, de doelstellingen en de voortgang die wordt gerealiseerd.

De uitvoering is verantwoordelijk voor de optimale inzet van machines en personeel op de werken. Verder zijn zij verantwoordelijk voor het toezicht op de projectlocatie voor wat betreft het in de praktijk brengen van de maatregelen door de medewerkers.

Twee keer per jaar wordt de voortgang van de reductiedoelstelling en de afgeleide maatregelen en het EMP bepaald. De KAM- coördinator rapporteert de resultaten aan de deelnemers van het CO<sub>2</sub>-overleg (directie en leden van het management).

Deze rapportage omvat minimaal:

- Een overzicht van het energieverbruik en de CO<sub>2</sub>-emissies per scope;
- Een vergelijking van het energieverbruik ten opzichte van het referentiejaar;
- Een analyse van opvallende toe- en afname van het verbruik en/of CO<sub>2</sub>-emissie;
- De voortgang van en de prognose voor het behalen van de reductiedoelstelling en eventuele aanbevelingen voor preventieve of corrigerende maatregelen;
- De status van eerdere preventieve of corrigerende maatregelen;
- Algemene ontwikkelingen

Bezoekadres:	Postadres:
<b>Willemsen Infra B.V.</b> Hudsondreef 6 3965 AV Utrecht Tel: 030-290 14 48 <a href="mailto:info@willemseninfrabv.com">info@willemseninfrabv.com</a>	<b>Willemsen Infra B.V.</b> Hudsondreef 6 3965 AV Utrecht Tel: 030-290 14 48 <a href="mailto:info@willemseninfrabv.com">info@willemseninfrabv.com</a>

Op basis van deze rapportage beslist de directie of bijsturing van de doelstellingen en/of aanpassing van het EMP nodig is.



## 2 Organisatorische grens

### 2.1 Organisatie grenzen

Volgens het handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder dient de organisatorische grens voor het bepalen van de CO<sub>2</sub> footprint vastgesteld te worden. Uitgangspunt voor Willemsen Infra Bedrijven B.V. hierbij is dat de betreffende organisatie onderdelen direct betrokken zijn bij het veroorzaken van de CO<sub>2</sub> emissies en de activiteiten die daar mee gemoeid zijn behoren tot de core business. Wij hanteren hierbij de top-down methode vanuit het GHG model.

Het Green House Gas Protocol beschrijft drie verschillende benaderingen om de grenzen van de organisatie (organizational boundary) te bepalen:

'Equity share': Tot de organisatie behoren die systemen waar de organisatie 100% economisch aandeel in heeft  
 'Operational control': Tot de organisatie behoren die systemen waar de organisatie 100% operationele invloed op heeft  
 'Financial control': Tot de organisatie behoren die systemen waar de organisatie 100% financiële invloed op heeft

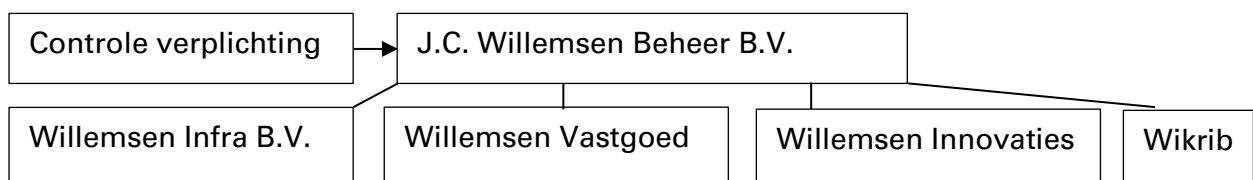
Voor de bepaling van de organisatorische grenzen van Willemsen Infra B.V. wordt de 'Operational control' benadering gevolgd. Dit betekent dat Willemsen Infra B.V. de verantwoordelijkheid neemt voor 100 % van de uitstoot van alle bedrijfsonderdelen waar het 100% van het economisch aandeel in bezit. Voor de uitvoerende bedrijven betekent dit ook 100% operationele controle.

Voor het bepalen van de mate van de operationele controle over de verschillende onderdelen, heeft Willemsen Infra B.V. de volgende vier criteria gehanteerd:

1. Geen werkmaatschappij (alleen financieel, geen activiteiten dus geen CO<sub>2</sub>)
2. Geen rechtspersoon (in het kader van IFRS geen rechtspersoon en dus geen controle)
3. Geen personeel (geen personeel van Willemsen Infra Bedrijven werkzaam)
4. Geen doorslaggevend belang (geen doorslaggevend belang c.q. stem in het genoemde bedrijfsdeel)

Willemsen Infra B.V. kent naast de beheermaatschappij (geen CO<sub>2</sub>) alleen de werkmaatschappij welke is geëngageerd aan de eisen die worden gesteld door de CO<sub>2</sub>-Prestatieladder van SKAO. Het energie management systeem geldt voor de gehele organisational boundary voor zover gelieerd aan de activiteiten in Nederland. De volgende organisatieonderdelen behoren tot de organisatorische grens of wel de "Organizational boundary".

Figuur 1 Organogram Willemsen Infra 100% operationeel controle



De beheermaatschappij voert geen werkzaamheden uit en is opgericht om de aandelen te beheren. Willemsen Infra B.V. is de organisatie waarbinnen de activiteiten worden uitgevoerd. Willemsen Vastgoed is eigenaar van het pand, maar de energiestromen worden meegenomen binnen Willemsen infra. Willemsen Innovaties is voor eventuele productontwikkeling en patenten. Hier wordt geen uitstoot binnen gerealiseerd. Wikrib is een zelf ontwikkelde applicatie. Ook hier wordt geen uitstoot gerealiseerd. De holding is opgericht om de 'Financial control' op Beheer (aandelenhouder) en de werkmaatschappijen uit te voeren en heeft geen doorslaggevend belang in de werkmaatschappijen.

### 2.2 Bedrijfsomvang CO<sub>2</sub> uitstoot

In het handboek van de CO<sub>2</sub> prestatieladder, staat een omschrijving van de bedrijfsomvang gerelateerd aan de omvang van de CO<sub>2</sub> uitstoot.

<b>Kantoren</b>	<b>56,72</b>	<b>+</b>	<b>Werken</b>	<b>419,70</b>	<b>=</b>	<b>Totaal</b>	<b>476,42</b>
-----------------	--------------	----------	---------------	---------------	----------	---------------	---------------

Aangezien de omvang van geïnventariseerd kleiner als 500 ton bedrijfslocatie en 2000 ton productie CO<sub>2</sub> uitstoot kunnen we vaststellen dat de organisatie geclassificeerd is als een kleine organisatie/bedrijf conform het overzicht van het Handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder versie 3.0 d.d. 10-06-2015.

Voor de categorie 'kleine bedrijven' gelden de eisen 5.A.2-2, 5.A.3, 4.C, 5.C, 4.D en 5.D van het Handboek CO<sub>2</sub>-Prestatieladder versie 3.0 van SKAO niet. Aan deze eisen is dan derhalve (fictief) voldaan. Fictief voldoen levert een vaste score van 22,5 op.

## 3 CO<sub>2</sub> prestatie niveau

Hoofdstuk 3 van het energiemangementprogramma brengt het CO<sub>2</sub> prestatie niveau in beeld gerelateerd aan certificatieniveau 3 en de bijbehorende 4 invalshoeken.

### 3.1 Invalshoek A (inzicht)

Vanaf niveau 4 behoren de scope 1 & 2 & 3 emissies tot het criterium. In onderstaande tabel is de onderverdeling naar categorieën (scopes) weergegeven. De emissies van scope 1 & 2 zijn in dit programma afzonderlijk omschreven.

#### *SCOPE 1*

Scope 1 omvat alle directe emissies, emissies die direct door de eigen organisatie worden uitgestoten. Het gaat hier bijvoorbeeld om het gasverbruik van het pand en het brandstofverbruik voor het wagenpark en het materieel. Een aparte groep in scope 1 zijn airco's en koeling apparatuur. Zij stoten niet direct CO<sub>2</sub> uit maar lekken wel koelvloeistoffen direct in de lucht die tot de broeikasgassen gerekend worden.

#### *SCOPE 2*

Scope 2 omvat alle indirecte emissies, emissies die al zijn uitgestoten voor een grondstof die door de organisatie wordt verbruikt. Voorbeelden hiervan zijn het elektriciteitsverbruik (op de centrale verbrand men fossiele brandstoffen om elektriciteit op te wekken), brandstofverbruik van zakenreizen met een auto of met het vliegtuig.

#### *SCOPE 3*

Scope 3 omvat alle overige indirecte emissies. Hieronder vallen bijvoorbeeld de emissies die vrijkomen bij de afvalverwerking, bij het printen op papier of bij elektra van klanten. Hier vallen ook de zakelijke KM met het privé voertuig onder.

### 3.2 Invalshoek B (reductie)

De doelstelling omtrent CO<sub>2</sub> reductie zijn beschreven in hoofdstuk 5 "reductieprogramma". Wij willen hierbij wel laten optekenen dat een toenemend werkaanbod resulteert in een toename van het gas- en dieselolie gebruik en of de omvang van het wagenpark. De CO<sub>2</sub> uitstoot relateren wij aan het aantal FTE met hieraan gekoppelde betaalde werkuren, per 31-12 in het jaar van meten, welke uitgevoerd zijn binnen de organizational boundary. Lopend onderzoek moet uitwijzen of deze koppeling geschikt is om een causaal verband aan te tonen.

### 3.3 Invalshoek C (communicatie)

Interne maar ook externe communicatie maakt een belangrijk deel uit van het energiemangement programma. Deze communicatie behelst de volgende inhoudelijke onderdelen: CO<sub>2</sub> procedure, CO<sub>2</sub> registratie, reductiedoelstellingen en de realisatie daarvan. De uitwerking van dit onderwerp is omschreven in hoofdstuk 6 "communicatieprogramma".

### 3.4 Invalshoek D (participatie)

Op de hoogte blijven van markt initiatieven omtrent CO<sub>2</sub> reductie is onderdeel van de dagelijkse gang van zaken. Wij hebben het streven om meerdere opties tot CO<sub>2</sub> reductie verder te onderzoeken. Om dit streven kracht bij te zetten participeren wij in netwerken en nemen deel aan branche verenigingen en initiatieven. Inhoudelijk wordt dit in hoofdstuk 7 besproken.

## 4 CO<sub>2</sub> Inzicht emissie inventarisatie ( 1A/2A/3A)

Voor het behouden van certificatieniveau 3 op de CO<sub>2</sub> prestatieladder, heeft Willemsen Infra B.V. de CO<sub>2</sub> emissies van het kalenderjaar 2019 in kaart gebracht. De berekening die ten grondslag ligt aan de getoonde cijfers wordt vanaf het **basisjaar 2016** elk afzonderlijk jaar verwerkt in een bijlagen boek. De onderverdeling die de basis voor de berekening vormt is opgedeeld in :

- een beschrijving van de indeling van de berekening
- de conversiefactoren
- een Excel bestand met de berekeningen.( zie ook 4.5)

Voor het kwantificeren van de CO<sub>2</sub>-uitstoot is gebruik gemaakt van een op maat gemaakt model. In het model kunnen alle verbruiken worden ingevuld. Vervolgens wordt de daarbij behorende CO<sub>2</sub>-uitstoot berekend en vergeleken met het basisjaar.

### Taken verantwoordelijkheden en bevoegdheid

Verzamelen gegevens emissie inventaris	taak	halfjaarlijks	KAM en administratie
Interne controle emissie inventarisatie.	taak	halfjaarlijks	KAM
Accorderen emissie inventarisatie	bevoegdheid	jaarlijks	Directie
Opstellen EMP	taak	jaarlijks	KAM
Evaluatie op inzicht EMP	Taak, verantwoordelijk	jaarlijks	KAM, adviseur, directie

De eerste stap is het inzichtelijk maken van de energiebronnen vanuit de organisatie en de keten waarin de onderneming actief is. Op basis van dit inzicht kan er worden gekeken op welke aspecten er resultaat valt te behalen in de reductie van CO<sub>2</sub>-uitstoot. Dit inzicht is verwerkt in het EMP. Periodiek (halfjaarlijks) wordt deze lijst beoordeeld en getoetst op actualiteit van de werkelijke energiestromen.

### 4.1 Basisjaar en rapportage periode

De eerste CO<sub>2</sub> emissie inventarisatie voor Willemsen Infra Bedrijven B.V. is uitgevoerd over het kalenderjaar 2016, hieronder wordt verstaan van 01-01-2016 tot en met 31-12-2016. Er zijn geen historische gegevens bekend die verder terug in de tijd gaan. Het kalenderjaar 2016 is dus tevens het basisjaar. Door de wijzigingen in emissie factoren is het basisjaar herrekend. De berekening die voor 2016 is gehanteerd is de basis voor de volgende berekeningen over de komende jaren en de halfjaarlijkse tussenmeting. De bronnen zijn terug te vinden in de financiële administratie (KAM registraties) en zijn uitgewerkt in eerdere jaarverslagen.

CO <sub>2</sub> 2016	Basisjaar	3,0 herberekening		
<b>Emissie bron</b>	<b>Factor</b>	<b>Verbruik</b>	<b>Uitstoot in ton</b>	<b>in %</b>
<b>Scope 1</b>				
Benzine	2,740	1.877 liter	5,14	3,09
Diesel	3,230	44.891 liter	145,00	87,02
LPG	1,806	0 liter	-	0,00
Aspen/Moto	2,150	365 liter	0,78	0,47
Smeerolie	3,620	100 liter	0,36	0,22
Overige olie	3,515	0 liter	-	0,00
Acetyleen,protegon	0,564	0 liter	-	0,00
Propaan	1,725	0 liter	-	0,00
Aardgas	1,884	5.255 m <sup>3</sup>	9,90	5,94
			<u>161,19</u>	
<b>Scope 2</b>				
prive KM	0,220	0	-	0,00
Elektriciteit	0,556	9.784 kWh	5,44	3,26
		<b>Totaal</b>	<u>166,63</u>	
27500	werkuren	<b>5,86</b> kg/uur	scope1	
27500	werkuren	<b>0,20</b> kg/uur	scope 2	
27500	werkuren	<b>6,06</b> kg/uur	scope 1 en 2	

## 4.2 Conversie factoren

Om te komen tot de CO<sub>2</sub> emissies dienen de verbruikte hoeveelheden fossiele brandstoffen en elektra omgerekend te worden naar een uitstoot in kg / ton CO<sub>2</sub>. Om dit te borgen maken wij gebruik van de conversiefactoren uit het Handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder 3.0. Het overzicht van de conversiefactoren is ter beschikking gesteld op de website [www.co2emissiefactoren.nl](http://www.co2emissiefactoren.nl), volgens handboek versie 3.0.

Er worden altijd Well To Wheel (WTW) cijfers gebruikt. Oftewel, de CO<sub>2</sub> die vrijkomt bij de winning en de productie van de brandstof wordt ook meegerekend. Daar waar deze conversie factoren ontbreken wordt gebruik gemaakt van de eerder door SKAO gepubliceerde factoren van 2011 door CE TU Delft (handboek 2.2). Als er geen gegevens beschikbaar zijn is er zelf een berekening gemaakt. Voor de opgenomen olie (omrekening naar kilo's) is er gerekend met een olie-dichtheid van 1 kg/L.

Tabel actuele conversie factoren: 30-07-2020	versie	Factor	
Energiestroom		www.co2emissiefactoren.nl	
Benzine	3.0		2,740
Diesel	3.0		3,230
TRAXX Diesel	Zelf	3,7% minder CO <sub>2</sub>	3,112
X-Mile	Zelf	7% minder CO <sub>2</sub>	3,004
LPG	3.0		1,806
Stookolie	3.0		3,185
Grijze stroom KG CO <sub>2</sub> /kwh	3.0		0,556
Groene stroom zonne energie	3.0		0,000
Petroleum per KG brandstof	2.2		3,710
Smeerolie per kg brandstof	2.2		3,620
Overige oliën per KG brandstof	2.2		3,515
Propaan per liter	3.0		1,725
Acetyleen per liter	zelf		0,564
Aardgas	3.0		1,884
Aspen Alkylaat 2/4 T	zelf		2,150
Menggas per liter 20% co2 80 argon (protegon)	zelf		0,072
Menggas per liter 15% co2 80 argon (protegon)	zelf		0,054
Privé auto voor zakelijk gemiddeld (KM)	3.0	Onbekend	0,220
Privé auto voor zakelijk gemiddeld (KM) Benzine	3.0		0,224
Privé auto voor zakelijk gemiddeld (KM) Diesel	3.0		0,213
Koudemiddel voor verplaatsbare airco	3.0	R410A	2,088
Vliegtuigkilometers 650 – 1350 gem 730	3.0		0,297
Vliegtuigkilometers 900-1700	3.0		0,200
Vliegtuigkilometers +3000	3.0		0,147
Vrachtauto middel 10 tot 20 ton	3,0		0,259
Vrachtauto klein < 10 ton	3,0		0,432
Biologische olie	3.0		0,00
Ad Blue	3.0		0,00
Bio-energie opgave provincie	zelf	800 kg/per ton reductie	
Bodemsubstraat provincie	zelf	600 kg/per ton reductie	
Ton CO <sub>2</sub>		Controle 30-07-2020	

## 4.3 Afbakening emissies

Om de scope van de inventarisatie af te bakenen is er gebruik gemaakt van de scope indeling van het Green House Gas Protocol (GHG protocol) zoals opgenomen in het SKAO handboek. In het GHG protocol wordt er een onderscheid gemaakt tussen 3 bronnen van emissies in 2 categorieën, te weten: directe en indirecte emissies.

Scope 1: Directe CO<sub>2</sub> emissies door de eigen organisatie

Scope 2: Indirecte CO<sub>2</sub> emissies die ontstaan door de opwekking van elektriciteit

Scope 3: Indirecte CO<sub>2</sub> emissies die een gevolg zijn van de activiteiten van het bedrijf, maar voortkomen uit bronnen die geen eigendom van het bedrijf zijn noch beheerd worden door het bedrijf. SKAO rekent "Business travel" en "personal cars for business travel" tot scope 2.

gas (m3)		grijze elektriciteit		Afval (verwerking)	
propaangas (kg)		groene elektriciteit		onderaannemers	
benzine		Stadsverwarming		papier verbruik	
diesel		diesel met privéauto		Transport upstream	
Aspen		Zakelijke vliegreizen		Kapitaalgoederen	
mengsmering				waterverbruik	
LPG				Inkoop materiaal en diensten	
<b>TOTAAL Scope 1</b>		<b>TOTAAL Scope 2</b>		<b>Totaal Scope 3</b>	

Voor water uit scope 3, is de conversiefactor vastgesteld op 0,298kg/m<sup>3</sup> Milieubarometer st. Stimular (12-02-2010) is bron (mits van toepassing).

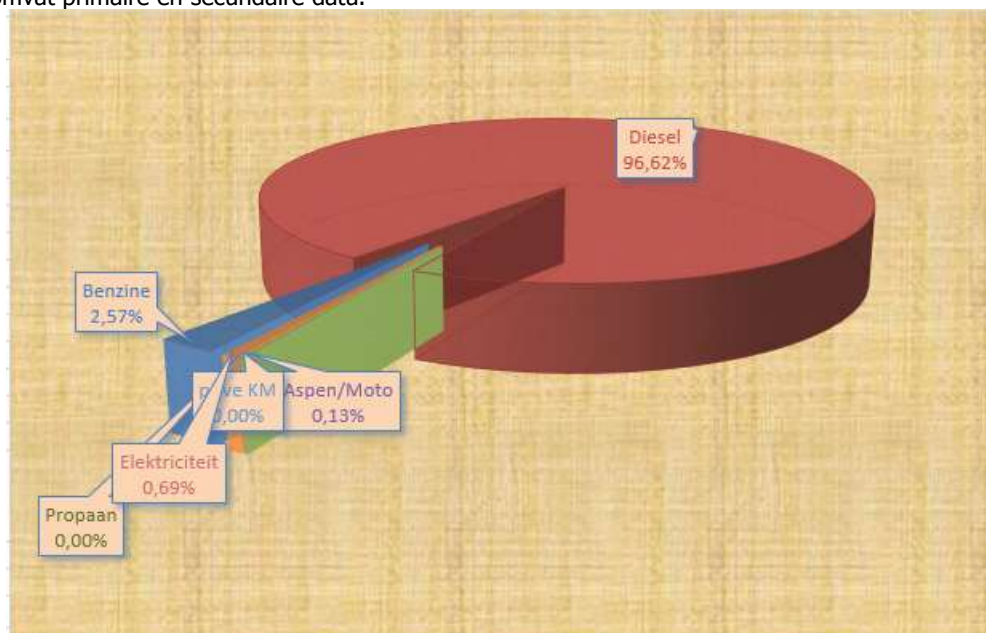
## 4.4 Resultaat 2019 (MVO footprint verklaring)

Uit de CO<sub>2</sub> inventarisatie over 2019 zijn de volgende resultaten berekend. De onderbouwing van de berekening is opgenomen in het bijlagenboek.

Eigen emissie fossiele stoffen	1		473,65
Eigen indirecte emissie	2		26,06
		Totaal ton CO <sub>2</sub> per jaar	499,71
Emissie per medewerker		Ton per jaar	14,66
Emissie per werkuur		KG per uur	9,16

## 4.5 Berekeningsmethode

De verificatie van de uitstootgegevens van Willemsen Infra B.V. en de CO<sub>2</sub> footprint analyse in het kader van de CO<sub>2</sub> prestatieladder certificering zal geschieden door een onafhankelijke adviseur. Deze verificatie zal plaatsvinden over het kalenderjaar 2019. De toegepaste methodiek komt voort uit een eigen rekenmodel gekoppeld aan kengetallen. Het rekenmodel omvat primaire en secundaire data.



Figuur 1 Verdeling scope 2 emissies

## 4.5.1 Kantoren

Willemsen Infra B.V. beschikt sinds december 2018 over een nieuwe kantoorlocatie met 1 locatie t.b.v. het stallen van materieel. Daarnaast is er nog een locatie voor het stallen van het materieel een Ede. De gegevens behorende bij het verbruik, zonder onderverhuur, en worden aangeleverd door de financiële administratie. De aangeleverde nota's worden op de financiële administratie gearhiveerd. De hoofdcomponenten zijn aardgas en elektriciteit. Door het betrekken van het nieuwe pand is er een duidelijke verhoging van de uitstoot te zien binnen de categorie kantoren.

### Verdeling kantoren

Kantoren	Basisjaar 2016	2017	2018	2019	resultaat
KG per werkuur	0,59	0,59	0,46	1,47	+0,88/+163,05%

De uitstoot op kantoren is gestegen met 64,65 Ton/CO<sub>2</sub>. Dit is te verklaren door het betrekken van een grotere nieuwe locatie. Wij willen graag stappen ondernemen om ook op deze locatie de uitstoot te verminderen. Het referentiejaar blijft ongewijzigd.

**Kantoren 1,47**

## 4.5.2 Brandstofverbruik

De overgrote bijdrage aan de CO<sub>2</sub> footprint wordt geleverd door het gebruik van diesel. De verbruiksgegevens worden aangeleverd door de leverancier. De verbruikshoeveelheden worden per halfjaar aangeleverd. Een toename is te verklaren door het inzetten van meer materieel en hierdoor meer uitvoerende werkuren. Dit zijn de gevolgen van een toename van gemechaniseerde bedrijfsactiviteiten. Wel investeren wij continu in de inzet van elektrisch materieel. Een goed voorbeeld hiervan is de inzet van een elektrische minigraver.

## 4.6 Onzekerheden en uitsluitingen

Motomix /Aspen (plus) is een brandstof met een lage zwaveluitstoot en wordt gebruikt voor motor aangedreven handgereedschappen en aggregaten. Het verbruik is bepaald aan de hand van de inkoopnota's. Oliën zijn opgenomen in 2018 onder smeerolie en overige oliën. Hier wordt gewerkt met een dichtheid van 1. Onder overige oliën vallen ook de smeervetten (gem. dichtheid 0,88 wordt ook op 1 gesteld ) de hydraulische olie.

LPG/CMG wordt ingezet als alternatieve brandstof. Met deze proef zijn wij in het 2<sup>de</sup> half jaar 2017 gestart. Wij verdiepen ons inzicht in scope 1 en 2 en creëren een breder vlak om zuiniger om te gaan met fossiele stoffen. Hierdoor kan CO<sub>2</sub> vermeden worden. Het verbruik is bepaald aan de hand van de inkoopnota's. Wij maken hierbij gebruik van navolgende bronnen: <http://www.caravan-forum.nl/viewtopic.php?f=8&t=9166>.

<http://www.eurol.com/nl/2-producten/49-eurol-benefix-5w-30.html>

Gezien de absolute waarden die wij hanteren voor de berekening bij onze grootste energiestromen is voor het kalenderjaar 2019 weinigsprake van onzekerheden omtrent de CO<sub>2</sub> emissie in scope 2. Mogelijke onnauwkeurigheden kunnen ontstaan bij het gasverbruik en de elektriciteit van het pand te Utrecht. Er zijn in maart 2020 slimme meters geplaatst. Voor deze periode is er gebruik gemaakt van een schatting aan de hand van de jaar- en eindrekening.

Bij de berekening van de CO<sub>2</sub> emissies zijn de volgende onderdelen uitgesloten:

- Zakelijk vliegverkeer, binnen Willemsen Infra B.V. wordt er niet zakelijk gevlogen.
- Koudemiddel voor airco deze is als niet relevant (-5% en mobiel) te beschouwen.
- Dit koudemiddelen van de airco's evenals de koudemiddelen in de bedrijfswagens en machines zijn niet meegenomen in de CO<sub>2</sub> uitstoot van het bedrijf. Ook in de toekomst zal de CO<sub>2</sub> uitstoot voor de koudemiddelen niet worden meegenomen, omdat dit gaat om een marginale CO<sub>2</sub> uitstoot die een te verwaarlozen invloed heeft op het totaal
- Restanten in voorraad op 31-12-2019
- Mogelijke uitstoot door vervuiling in ad blue tank en tijdens verbranding in katalysator
- G/W/E tijdelijke locatie project schatting.
- Privé gereden kilometers. Er worden momenteel geen privé kilometers gemaakt anders dan woon-werkverkeer.

In Handboek 3.0 is de rapportage van de CO<sub>2</sub>-emissie-inventaris over alle broeikasgassen, uitgedrukt in CO<sub>2</sub>-equivalenten. Het is niet vereist overige gassen, niet zijnde CO<sub>2</sub> (CH<sub>4</sub>,N<sub>2</sub>O, HFC's, PFC's en SF<sub>6</sub>) die vrijkomen bij activiteiten van het bedrijf, mee te nemen in de emissie inventaris.

Voor de elektrische voertuigen gelden de emissiefactor van de betreffende elektriciteit te worden gebruikt vermenigvuldigd met de geschatte zuinigheid van een elektrische auto: 0,23 kWh/vkm (CE Delft, 2014).

## 4.7 Conclusie invalshoek A inzicht

In scope 1 en 2 is het inzicht naar behoren. Uit de maatregelenlijst voor 2019 komt naar voren dat wij eisen stellen aan de organisatie en dat wij ons energieverbruik monitoren en waar mogelijk verbeteren. Maatregelen in het **blauwe kader** zijn geïmplementeerd en worden onderhouden. De doelstellingen in het **gele** kader zijn actief waarbij volledige implementatie nog nodig is.

- Scope 2 monitoren en systeem verdiepen (stroomlijnen overzichten)
- Machines zijn in kaart gebracht verdieping is mogelijk door monitoren verbruik.( motoren)
- Uitdiepen eigen kansenschema.(Nieuwe kansen toevoegen aan maatregelenlijst)
- **Verdere aanpak verlichting vervangen**
- Verdere maatregelen m.b.t. isolatie gebouw
- Inkoop energie neutrale producten en diensten
- **Volledig monitoren maatregelenlijst (zijn verbeteringen mogelijk)**
- Onderzoek naar XMILE brandstoffen met additieven.
- Onderzoek naar motivatie /complimentenkaart reductie
- **Controle bandenspanning voertuigen 3 maandelijks**
- **2 keer per jaar monitoren van emissiefactoren**
- Bij vrachtwagens is zuinigheid doorslaggevend (30% eis)
- Gebruik E heftruck binnen en buiten
- Monitoren verbruik op voertuig niveau
- Plaatsing PV-panelen op dak bij vervanging dak
- **Tegengaan stationair draaien**
- Werken in de cloud thuiswerkplek kantoor
- Actief carpoolbeleid/mobiliteit

Bovenstaande doelstellingen/maatregelen worden toegepast in de projecten. Willemsen Infra B.V. kiest ervoor om maatregelen vooral te richten op de CO<sub>2</sub>-emissie ten gevolge van diesilverbruik aangezien deze het merendeel van de uitstoot veroorzaken.

## 5 Reductie (1B/2B/3B)

### 5.1 Vaststelling reductiedoelstellingen

De reductie doelstellingen van Willemsen Infra B.V. hebben op dit moment betrekking scope 1&2 gerelateerd aan certificatie niveau 3. De belangrijkste uitgangspunten voor de reductiedoelstellingen zijn als volgt omschreven:

1. Realistisch van aard
2. Gericht op besparingen meer dan 2,5 % per scope

Beide uitgangspunten hebben er toe geleid dat er op de volgende vlakken emissie reducties toegepast zal worden:

Scope 1	25% CO <sub>2</sub> reductie in 2025 t.o.v. 2016
Scope 2	25% CO <sub>2</sub> reductie in 2025 t.o.v. 2016
Scope 1 & 2	25% CO <sub>2</sub> reductie in 2025 t.o.v. 2016

Jaar 2017 t.o.v. het referentiejaar 2016:

- o Scope 1 reductie van 2,5 % per betaald werkuur of FTE
- o Scope 2 reductie van 2,5 % per betaald werkuur of FTE

Jaar 2018 t.o.v. het referentiejaar 2016:

- o Scope 1 reductie van 5 % per betaald werkuur of FTE
- o Scope 2 reductie van 5% per betaald werkuur of FTE

Jaar 2019 t.o.v. het referentiejaar 2016:

- o Scope 1 reductie van 7,5 % per betaald werkuur of FTE
- o Scope 2 reductie van 7,5 % per betaald werkuur of FTE

Voor 2019 zijn 54.526,74 uren vastgesteld wat neerkomt op 34,08 FTE .

### 5.2 Referentie verbruik fossiele brandstoffen

Reductie op het verbruik van fossiele brandstoffen is een meerjarige doelstelling. Echter kunnen we stellen dat de werkuren en de uitstoot van de CO<sub>2</sub> gebonden zijn aan factoren die wij niet kunnen beïnvloeden.

Hierbij kan onder andere gedacht worden aan: Vorst- Regenval- Droogte- Recessie / werkgelegenheid. De inzet van andere brandstoffen vraagt tijd en inzet van de medewerkers om te veranderen.

**CO<sub>2</sub> 2019**

**3,0 herberekening**

Grondstof	Factor	Verbruik	Uitstoot in ton	in %
<b>Scope 1</b>				
Benzine	2,740	3.767 liter	10,32	2,07
Diesel	3,230	120.365 liter	388,78	77,80
LPG	1,806	3.411 liter	6,16	1,23
Aspen/Moto	2,150	239 liter	0,51	0,10
Smeerolie	3,620	160 liter	0,58	0,12
Overige olie	3,515	0 liter	-	0,00
Acetyleen,protegon	0,564	0 liter	-	0,00
CNG	3,070	4.348 liter	13,35	2,67
Propaan	1,725	0 liter	-	0,00
Aardgas	1,884	28.637 m3	53,95	10,80
			<u>473,65</u>	
<b>Scope 2</b>				
prive KM	0,220	0	-	-
Elektriciteit	0,556	46.867 kWh	26,06	5,21
		Totaal	<u>499,71</u>	



Om te voorkomen dat de resultaten van de reductiedoelstellingen vertroebeld raken, heeft Willemse Infra B.V. kengetallen ontwikkeld waarin de volgende punten zorgen voor een helder beeld van voortgang voor de doelstellingen. Voor het eerst is in 2017 een koppeling gemaakt tussen liters en werkuren voor de meest materiele emissie uit diesel. De achterliggende berekening zijn uitgewerkt in kengetallen. Deze zijn vertrouwelijk van aard. Het karakter van de input wordt niet openbaar gemaakt, echter wordt het wel geverifieerd tijdens de interne- en externe audits. De kengetallen zijn:

- Uitstoot CO<sub>2</sub> in tonnen e.o. kilogram
- Tijd ingezette uren medewerkers en inhuur
- Liters brandstof afzetten tegen ingezette uren medewerkers

Scope 1 en 2	Basisjaar 2016	2017	2018	2019	resultaat
KG per werkuur	6,09	5,92	5,87	9,16	+3,05/ +51,25%

Ten opzichte van 2016 is er geen reductie behaald. **De doelstelling overall is niet behaald.**

## 5.3 Referentie reductie Scope 1

Scope 1 totaal 2,50 % gem per jaar (tot maximaal 25% in 2025)+ 1% na behalen doel

De doelstelling 7,5% in 2018 zal behaald worden door de inzet van onderstaande maatregelen. Een compleet beeld is de herleiden uit de maatregelenlijst en het kansenschema onder 5.5. Maatregelen in het blauwe kader zijn geïmplementeerd en worden ingezet voor reductie. De doelstellingen in het gele kader zijn actief waarbij volledige implementatie nog nodig is.

- Door training, onderhoud, gedragsmodificatie en investeringen
- Bewustwording m.b.t. gebruik van fossiele brandstoffen
- Passend onderhoud en monitoren materieel
- Toepassen vervangende brandstoffen
- Investeren in bewustwording zero emissie
- Het nieuwe rijden
- Het nieuwe draaien
- Investeren in duurzamere inkoop
- Investeren in milieuvriendelijk materieel
- Carpoolen waar mogelijk
- Controle bandenspanning
- Toepassen tacide kennis
- Inzet kansenschema en maatregelenlijst
- Tegengaan stationair draaien

Het minder CO<sub>2</sub> (kilometers) realiseren wordt bereikt door het inzetten van technische maatregelen zoals:

- Hang out
- Video conferencing
- Telefonie
- Internet conferencing (thuis werken in clout)
- Alternatieve brandstof
- Technisch onderhoud
- Inzet vervangende brandstoffen en additieven
- Inzet van schonere motoren

Organisatorische maatregelen zoals:

- Voertuigen programmaning en onderhoud
- Samen rijden, carpooling en vertrek van verzamelplaatsen
- Controle bandenspanning
- Overnachten ter plaatse
- Bewustwording uitstoot en kansen (opleiding en training)

### Verdeling totaal scope 1

Scope 1	Basisjaar 2016	2017	2018	2019	resultaat
KG per werkuur	5,86	5,62	5,66	8,69	+2,83/+48,20%

De uitstoot is geverifieerd tijdens de interne audit. Het verificatiedocument is als bijlage opgenomen en bestaat uit digitale overzichten en facturen. Scope 1 is toegenomen met ruim 48%. Deze toename is te verklaren door het anders inzetten van medewerkers en daarmee het materieel. Onze medewerkers zijn interne opgeleid tot vrachtwagenchauffeur, waarmee zij andere werkzaamheden kunnen uitvoeren. Ook het verbruik van gas beduidend toegenomen door de intrek in het nieuwe pand.

Hulpbronnen	2016	2017	2018	2019	Behaalde reductie
Diesel	1,63 liter/ werkuur	1,63 liter/ werkuur	1,56 liter/ werkuur	2,21 liter/werkuur	+0,58/+35,23%

**De doelstellingen voor 2019 zijn niet behaald, er is minder dan – 7,5 % besparing gerealiseerd in 2019. Door de verandering van inzet van mensen en werkzaamheden is de uitstoot binnen scope 2 en het verbruik van diesel toegenomen. Wij hebben momenteel in verhouding meer vrachtwagens rijden voor het uitvoeren van de werkzaamheden ten opzichte van voorgaande jaren.**

## 5.4 Referentie reductie Scope 2

Scope 2 Totaal 2,50% gem per jaar (tot maximaal 25% in 2025) +1% na behalen doel

Gericht op besparingen meer dan 7,5 % in 2019

Binnen scope 2 zullen weinig maatregelen genomen worden aangezien elektriciteit momenteel beneden 5% van de totale footprint ingeschaald wordt. De inkoop van groene stroom geeft dan een 100% reductie.

Doelstellingen/maatregelen in het **blauwe** kader zijn geïmplementeerd en worden onderhouden. De doelstellingen in het **gele** kader zijn actief waarbij volledige implementatie nog nodig is. Wel is het mogelijk om de hoeveelheid Kwh terug te dringen door:

- ICT 0,15%, oude armaturen vervangen (20% max)
- Inkoop groene stroom (100% max) Nederlandse wind
- Bewustwording m.b.t. gebruik elektriciteit
- Zelf energie opwekken laadpaal accu gereedschap op zonnepanelen (onderzoek)
- Inzet kansenschema en maatregelenlijst
- Monitoren inzet zuinigere E motoren naar KW/h
- Werken bij daglicht
- Plaatsen bewegingsmelders verlichting
- Inzet LED verlichting
- Vervangen oude apparatuur (Pc ,printer e.z.v.)

Reductie op de CO<sub>2</sub> uitstoot door het gebruik van groene elektriciteit is ondanks de summere bijdrage aan de totale CO<sub>2</sub> uitstoot van belang voor scope 2 en zodoende in de doelstelling meegenomen.

Elektriciteitsverbruik bevindt zich voornamelijk in: ICT middelen/Machinepark/Verlichting

### Verlichting

Het verbruik door verlichting is een grote verbruikspost van elektriciteit.

Het besparen op verlichting kan op verschillende manieren:

1. Alleen verlichten van werkplekken die worden gebruikt;
2. Meer gebruik maken van daglicht;
3. Toepassen van technische verbeteringen in de verlichtingsmarkt.

### Besparing door gedragsaanpassing

Door mensen bewust te laten zijn van het aan- en uit doen van verlichting is het mogelijk te besparen. Hierbij zou zo goed als mogelijk gebruik kunnen worden gemaakt van daglicht als de werkplek wordt gebruikt. Verder als werkplekken niet worden gebruikt, zal de verlichting actief worden uitgezet. De mensen worden hierop actief gewezen.

Gedacht wordt voor het toepassen van actief belichtingsbeleid en bewust omgaan van het aan- en uitzetten van verlichting, dat er een besparing van **1% op het energieverbruik kan worden gerealiseerd**.

### Toepassen van technische verbeteringen

Volgende technische verbeteringen in het toepassen van verbeterde technologie op het gebied van verlichting zijn mogelijk.

De mogelijkheden tot reductie zullen nader worden onderzocht. Aspecten die hierbij van belang zijn hebben te maken met de investeringen, technische mogelijkheden en "volwassenheid" van de technologieën.

Op basis van opgedane ervaringen is het mogelijk om 20% op jaarbasis te reduceren op die plaatsen waar nog verouderde verlichting wordt toegepast.

### ICT

Het besparingspotentieel op ICT ligt vooral op het gebruik van desktop pc's.

Desktop pc's worden steeds meer vervangen door laptops. Laptops hebben een veel lager energieverbruik.

Het gebruik van desktop pc's gebeurt voor zware toepassingen, zoals dtp werk, foto- en video bewerking.

Het aantal desktop pc's is op dit moment op een juist niveau. Verder zijn er mogelijkheden op het gebied van aantal printers per pc. Door uitzetten in plaats van op stand-by laten staan van apparatuur is een besparing van ongeveer 0,15% te realiseren.

<b>De uitstoot Scope 2 was in 2019</b>	<b>4,99 Ton CO<sub>2</sub></b>	<b>3,30%</b>
--	--------------------------------	--------------

## Verdeling totaal scope 2

Scope 2	Basisjaar 2016	2017	2018	2019	resultaat
KG per werkuur	0,23	0,29	0,21	0,48	+0,25/+141,59%

**De doelstelling 2019 – 7,5% uitstoot in 2019 binnen scope 2 is niet behaald. De uitstoot is significant toegenomen.**

De nieuwe kantoor locatie is een flink stuk groter ten opzichte van het oude pand. Hierdoor is de stijging in verbruik verklaarbaar. d

## 5.5 Reductiemaatregelen

Binnen de score van Willemsen Infra B.V. zijn meerdere aanknooppunten om CO<sub>2</sub> reductie doelstellingen op te stellen en door te voeren. Een overzicht van het kansenschema waarvan wij achten dat het reële kansen betreft is opgesteld. Onze kansen zijn hierin opgenomen. Wij investeren in elektrisch materieel waar onze werkzaamheden dit toelaten. Ook zijn we aan het kijken naar de mogelijkheden om te investeren in zonnepanelen en het plaatsen van nieuwe kozijnen met dubbel glas.

## 5.6 Verantwoording reductie doelstellingen

Voor elke reductie doelstelling zoals benoemd in het kansenschema is de verantwoordelijke vastgesteld. De verantwoordelijke draagt er zorg voor dat er eens per half jaar gerapporteerd wordt over de voortgang en de resultaten per reductie doelstelling. Ieder rapportage moment wordt voor verspreiding voorgelegd aan de directie.

Taken verantwoordelijkheden en bevoegdheid			
Uitvoeren onderzoek naar energiereductie	Taak, verantwoordelijk	halfjaarlijks	KAM, projectbeheerders
Bepalen CO <sub>2</sub> -reductiemaatregelen	taak	halfjaarlijks	KAM, directie
Accorderen van doelstellingen	bevoegdheid	jaarlijks	Directie
Realiseren CO <sub>2</sub> -reductie doelstellingen	verantwoordelijk	doorlopend	KAM, medewerkers, directie
Monitoring & evaluatie voortgang CO <sub>2</sub> -reductie	Taak, verantwoordelijk	jaarlijks	KAM, projectbeheerders

➔ 2018 Door het toepassen van Ad Blue (tractoren) is 821,43 ton NOx vermeden.

Bij het verbranden van 54580 liter diesel zijn geen stikstofoxiden vrijgekomen. Deze zijn omgezet in onschadelijk stikoxide en waterdamp.

### Score maatregelenlijst SKAO

Score geïmplementeerd	Nog implementeren/staat open	A Score	B Score	C Score	Eigen maatregel
2017 22 categorieën	8 categorieën	19	2	0	1
2018 46 categorieën	23 categorieën	24	15	5	2
2019 60 categorieën	0 categorieën	22	24	10	4

### Ambitie

Vanuit de CO<sub>2</sub>-Prestatieladder wordt gevraagd om reductiedoelstellingen op te stellen die zowel ambitieus als realistisch zijn. Daarom is voor het opstellen van de doelstelling onderzocht welke maatregelen en doelstellingen sectorgenoten ambiëren. **Willemsen Infra B.V. schat zichzelf op het gebied van CO<sub>2</sub>-reductie in als middenmoter** vergeleken met sectorgenoten. Op basis hiervan zal de reductiedoelstelling gelijk liggen dan die van sectorgenoten. Volgens de maatregelenlijst van SKAO behaald Willemsen infra voor 2019 een betere overall score:

De maatregelenlijst van Skao laat zien dat wij hoog scoren en diverse C categorieën geïmplementeerd hebben. Vooral de breedte van categorieën die wij inzetten zorgt voor een score boven in de middenmoot.

Het verhogen van de score op de maatregelenlijst van Skao is een doel op zich. Met het behalen van 10 C 24 B scores zijn wij zeer tevreden. Wij streven naar een nog hoger ambitieniveau en kijken gericht naar mogelijkheden om een hogere score te behalen. Hieraan gaan wij in de komende periode werken. Kijk op :

[www.skao.nl](http://www.skao.nl) <http://www.willemseninfrabv.com> <http://www.co2-prestatieladder.nl/docs/6a10bbd480e4c5573d8f3af73ae0454b/certificaat635/Systeembeoordeling%20%20CO2%20prestatieladder%2014%20JH%203.pdf>

Enkele voorbeelden van sectorgenoten die in het bezit zijn van het CO<sub>2</sub>-bewust Certificaat hebben de volgende doelstellingen:

### Sectorgenoot 1: Koot infrawerken

Zij hebben zich als doel gesteld om 2 % CO<sub>2</sub> per scope/jaar te reduceren, 50% tot 2025 uitstoot per werkuur. Om deze doelstelling te realiseren hebben zij de volgende maatregelen genomen:

- Aankoop van bedrijfswagens met schonere Euro 5 respectievelijk Euro 6 motoren
- Aankoop van personenauto's met energielabel A, dan wel minimaal een groen label
- Gebruik minder schadelijke brandstof voor apparatuur

## Sectorgenoot 2: Aannemingsbedrijf Florijn

Zij hebben zich als doel gesteld om 2% CO<sub>2</sub> per scope/jaar te reduceren, 30% tot 2025.

Om deze doelstelling te realiseren hebben zij de volgende maatregelen genomen:

- Verduurzamen bedrijfsauto's
- Verduurzamen materieel
- Het nieuwe rijden
- Het nieuwe draaien
- Nieuwbouwkantoor

De doelstelling van Willemsen Infra B.V. is middelmatig t.o.v. sectorgenoten. De maatregelen zijn vergelijkbaar met sectorgenoten. Willemsen Infra B.V. gaat meer inzetten op elektrisch materieel en digitalisering. Bedrijven binnen de sector zijn veelal in het bezit van trede 5. Er wordt momenteel gekeken naar de mogelijkheden die er zijn om deze stap ook te maken.

## 5.7 Resultaten op projecten

Wij worden door de opdrachtgevers (belanghebbende) gemotiveerd om actief reductie te willen realiseren. Vanuit de uitvraag die wordt gesteld wordt er al gevraagd om CO<sub>2</sub> te reduceren. Onze ervaring hierbij is dat we goede maatregelen moeten omschrijven willen wij het gunningsvoordeel behalen. De belanghebbende kunnen op deze manier invloed uitoefenen op onze CO<sub>2</sub> reductie. De belanghebbende sturen vanuit hun eigen beleid op deze manier om CO<sub>2</sub> binnen de omgeving van de belanghebbende te reduceren.

Voor de projecten maken wij gebruik van kengetallen. Wij onderzoeken of het voordelen bied om de uitstoot per draaiuur machine te beoordelen en of dit technisch haalbaar is. Vooralsnog zien wij geen voordelen in deze benadering. De factor mens heeft hierin nog een te grote invloed. De meetpunten zijn verbruik per:

- Tijd ingezette uren medewerkers KG/per werkuur
- Tijd ingezet materieel KG/ per werkuur (onderzoek nodig)
- Liters brandstof afzetten tegen ingezette uren medewerkers

Binnen Willemsen Infra B.V. waren er in 2019 twee project met gunningsvoordeel bekend, namelijk voor de gemeente Utrecht en Gouda.

Graag zouden wij in contact komen met opdrachtgevers en partners waarmee wij onze aanpak kunnen verbeteren en samen reductie van de CO<sub>2</sub> uitstoot kunnen realiseren.

### 5.7.1 Gemeente Utrecht

Het project "behandelen meldingen stedelijk water en onderhoud aan kolken" is aangenomen als project met gunningsvoordeel. Hierbij worden onderhoudswerkzaamheden aan kolken verricht, maar ook eventuele calamiteiten binnen de gemeente Utrecht worden hierbinnen opgevangen.

Binnen het plan van aanpak zijn er een aantal maatregelen beschreven die bijgedragen hebben tot de gunning van het project. Een belangrijk onderdeel hiervan is de inzet van elektrisch materieel waar mogelijk. Zo gebruiken wij met grote regelmaat onze elektrische minigraver. Ook streven wij ernaar enkel vrachtwagens met euro 6 motor in te zetten binnen het project.

Er zijn in totaal 23.376,5 uren direct toe te rekenen aan het project. De totale uitstoot binnen het project is 204,25 ton CO<sub>2</sub>. De wachturen voor de calamiteitendienst zijn buiten beschouwing gehouden, daar deze niet los voor het project inzichtelijk zijn.

Voor 2020 wordt er gekeken worden naar mogelijk registratie systeem om daadwerkelijk verbruik van machines te kunnen toekennen aan de projecten met gunningsvoordeel. Ook is er de ambitie om extra te investering in elektrisch materieel voor het project. Op deze manier willen wij onze uitstoot project specifiek kunnen berekenen, om aan de hand daarvan gericht reductie doelstellingen te bepalen.

Voor 2020 is de doelstelling om minimaal 1 combinatie te realiseren waarmee de kleinere werkzaamheden volledig elektrisch uitgevoerd kunnen worden.

### 5.7.2 Gemeente Gouda

Het project "dagelijks onderhoud rioleringen" is aangenomen als project met gunningsvoordeel. Binnen het project worden de werkzaamheden aan rioleringen uitgevoerd alsmede het oplossen van calamiteiten. Binnen het plan van aanpak zijn er een aantal maatregelen beschreven die bijgedragen hebben tot de gunning van het project. Een belangrijk onderdeel hiervan is de inzet van elektrisch materieel waar mogelijk. Zo gebruiken wij met grote regelmaat onze elektrische minigraver. Ook streven wij ernaar enkel vrachtwagens met euro 6 motor in te zetten binnen het project. Er zijn in totaal 5745 uren direct toe te rekenen aan het project. De totale uitstoot binnen het project is 50,20 ton CO<sub>2</sub>. De wachturen voor de calamiteitendienst zijn buiten beschouwing gehouden, daar deze niet los voor het project inzichtelijk zijn.

Voor 2020 wordt er gekeken worden naar mogelijk registratie systeem om daadwerkelijk verbruik van machines te kunnen toekennen aan de projecten met gunningsvoordeel. Ook is er de ambitie om extra te investering in elektrisch materieel voor het project. Op deze manier willen wij onze uitstoot project specifiek kunnen berekenen, om aan de hand daarvan gericht reductie doelstellingen te bepalen.

Voor 2020 is de doelstelling om minimaal 1 combinatie te realiseren waarmee de kleinere werkzaamheden volledig elektrisch uitgevoerd kunnen worden.

### 5.8 Conclusie invalshoek B reductie

#### **Reductie: jaar 2019 Scope 1 en 2 + 51,25% ton/CO<sub>2</sub> uitstoot per werkuur**

Door het toenemende werkaanbod en de inzet van meer personeel/participatiewet en materieel is het verbruik toegenomen. Dit is toe te rekenen aan het opleiden van mensen en een verschuiving van de werkzaamheden. Intern zijn er diverse medewerkers opgeleid tot vrachtwagenchauffeur. Op deze manier willen wij onze medewerkers gezond houden en tevens binden aan de organisatie. Door deze capaciteiten van onze medewerkers kunnen wij meer werkzaamheden op het gebied van kolkenzuigen uitvoeren. Hierbij worden er meer vrachtwagens ingezet dan bij bijvoorbeeld herstelwerkzaamheden aan het riool. Door de inzet van groter materieel is onze uitstoot significant toegenomen afgelopen jaar. Ook zijn wij eind 2018 verhuisd naar een nieuw kantoorpand. Hier wordt beduidend meer gas verbruikt dan in ons oude pand te Vleuten. Wij willen hier komende periode investeringen doen, om daarmee onze uitstoot terug te dringen.

Op het gebied van scope 2 hebben wij wel een duidelijke reductie kunnen realiseren. Zo is een groot deel van de verlichting vervangen voor Led lampen. Wij willen in de komende periode onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om zonnepanelen te installeren. Hiermee zouden wij graag zelfvoorzienend worden op het gebied van elektra en een eventuele verschuiving naar elektrisch materieel zelf op te kunnen vangen met zonne-energie.

Ook vervangende brandstof zoals aspen, LPG en additieven verhogen het besparingspotentieel. Door het toepassen van alternatieve voertuigen programmering en het trainen van het personeel kan de uitstoot per werkuur dalen. Het stipt naleven en monitoren van de toe te passen maatregelen en het uitwerken van nieuwe maatregelen kan een extra besparing opleveren.

De maatregelenlijst van Skao laat zien dat wij gemiddeld hoog scoren en er een enorme vooruitgang geboekt is. Potentiele besparingen zijn nog mogelijk. Er zijn 10 C categorieën geïmplementeerd. Om een hogere score te behalen is het van belang om te investeren in duurzame energie en vervangende brandstoffen. Dit staat voor 2020 gepland. De reductie doelen zijn niet behaald het doel voor scope 1+2, dit was 5%. Echter wordt er flink geïnvesteerd in nieuw materieel. Het doel voor 2020 blijft daarom ongewijzigd met wederom +10% voor scope 1+2. Het totaal te behalen reductie voor 2020 komt dan neer op + 10% reductie ten opzichte van het basis jaar.

## 6. Transparantie (1C/2C/3C)

Het opstellen van een energie managementplan en reductiedoelstellingen is een stap in de goede richting van het daadwerkelijk reduceren van onze CO<sub>2</sub> uitstoot.

Communicatie omtrent ons doel, onze ingeslagen weg en de behaalde resultaten is echter net zo belangrijk.

Transparant en open communiceren zijn hier de sleutelwoorden om het draagvlak bij personeel en stakeholders te creëren en te vergroten.

Naast interne transparantie en openheid in de communicatie hanteren wij de zelfde normen voor de externe communicatie. Hiermee tonen wij onze maatschappelijke verantwoordelijkheid voor onze bedrijfsactiviteiten en de wil om de activiteiten met zo min mogelijk belasting voor mens en milieu te volbrengen. Naast het milieuaspect heeft het terugdringen van ons energiegebruik een bedrijfseconomisch aspect in het verlagen van onze energie rekeningen.

Onderstaand hoofdstuk behandelt de interne en externe communicatie omtrent de CO<sub>2</sub> prestatieladder in 2019 alsmede de doelstellingen 2020 die wij na streven en de resultaten die wij behalen.

### Taken verantwoordelijkheden en bevoegdheid

Aanleveren informatie nieuwsberichten	Taak	halfjaarlijks	KAM, directie
Actualiseren website	Taak, bevoegdheid	halfjaarlijks	KAM
Actualiseren pagina SKAO-website	Taak, bevoegdheid	jaarlijks	KAM
Bijhouden communicatie in-extern	Taak, bevoegdheid	halfjaarlijks	KAM, directie
Goedkeuren van interne/externe communicatie	Bevoegdheid	halfjaarlijks	Directie

### 6.1 Doelstelling

Het doel van hoofdstuk 6 communicatie is om de middelen en momenten van onze communicatie omtrent de CO<sub>2</sub> prestatieladder vast te leggen. Op deze basis kunnen wij onze interne en externe belanghebbenden informeren rondom de certificering waarmee Willemsen Infra B.V. actief is, de intern opgelegde doelstellingen en de behaalde resultaten. Naast het algemene doel van informeren betreft het hier ook specifiek het doel om bewustzijn omtrent CO<sub>2</sub> uitstoot te bewerkstelligen.

### 6.2 Belanghebbenden

Alvorens wij als Willemsen Infra B.V. naar buiten treden met informatie omtrent de CO<sub>2</sub> prestatieladder en de daarbij inherent zijnde CO<sub>2</sub> reductiedoelstellingen is het van wezenlijk belang dat we weten wie we willen bereiken. Het belang van dit feit zit verscholen in de kans en of het risico van het wel of niet slagen in onze doelstellingen. Onderstaand gaan wij kort in op de voor ons van belang zijnde belanghebbenden:

<p><b>Intern belanghebbenden</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Directie</li> <li>• Aandeelhouders</li> <li>• Kantoor personeel</li> <li>• Uitvoerend personeel</li> </ul> <p><b>Externe belanghebbenden</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opdrachtgevers</li> <li>• RWS</li> <li>• Provincie</li> <li>• Lokale overheden</li> <li>• Waterschappen</li> <li>• Overige (Banken e.d.)</li> <li>• Derden (certificatie instellingen e.d.)</li> <li>• Leveranciers</li> <li>• Transporteurs</li> <li>• Oderaannemers</li> <li>• Arbeidsmarkt</li> </ul>	
--	--

### Verdeling belanghebbenden relatie, kennis, invloed

Interne Belanghebbenden	Relatie/kennis	Mate van invloed
Directie aandeelhouders	Eigenaar/besliser/ kennisdrager en communiceert de kennis	Groot/streeft naar CO <sub>2</sub> reductie/beleid/
Medewerkers	Uitvoeren van werken/ ontvanger en bevestiger van kennis door praktische uitvoering.	Groot/voert het beleid uit/conformereren zich aan reductie/
Externe belanghebbenden	Relatie/kennis	Mate van invloed
Opdrachtgevers (niet overheid)	Uitvoeren van projecten/weinig praktische kennis	Middelgroot/Streeft zelden aantoonbaar naar CO <sub>2</sub> reductie/voert zelf geen beleid
Overheid	Wetgeving, projecten, kennisdrager theorie en praktische kennis	Groot/ streeft naar CO <sub>2</sub> reductie/beleid/gunningscriteria
Financiële instellingen	Beheer transacties en kapitaal/ weinig praktische kennis	Klein/ Streeft zelden aantoonbaar naar CO <sub>2</sub> reductie/voert zelf geen beleid
Leveranciers, transporteurs	Distributieketen/ weinig praktische kennis	Klein/ Streeft zelden aantoonbaar naar CO <sub>2</sub> reductie/voert zelf geen beleid
Oderaannemers	Specialisatie of buffer krachten/ weinig praktische kennis	Middelgroot/ Streeft zelden aantoonbaar naar CO <sub>2</sub> reductie/voert zelf geen beleid

Overige, particulieren	Sponsoring, deelname, participatie/ weinig praktische kennis	Klein/ Streeft zelden aantoonbaar naar CO <sub>2</sub> reductie/voert zelf geen beleid/willen zo weinig mogelijk overlast
Werkgroep tacite kennis	Participant in platform zero emissie/ kennisdrager/onderzoeker en communiceert de kennis/theorie en praktijk	Groot/ streeft naar CO <sub>2</sub> reductie/beleid/geeft bijstand bij plannen

## 6.3 Communicatiemiddelen

Voor het bereiken van de verschillende groepen belanghebbenden heeft Willemsen Infra B.V. diverse typen media geselecteerd. De selectie is gebaseerd op de onderverdeling in interne en externe belanghebbenden. Onderstaand wordt voor de twee verschillende groepen separaat besproken hoe Willemsen Infra B.V. de communicatie gaat opzetten.

### *Interne communicatie :*

De communicatiedoelstellingen met de interne doelgroep richten zich op de volgende acties:

- Publicatie van de beleidsverklaring op het mededelingenbord
- Presentatie CO<sub>2</sub> footprint, beleid en reductiedoelstellingen in de toolboxmeeting
- CO<sub>2</sub> overleg van het managementteam en de projectleiders (Uitvoeringsoverleg)
- Directiebeoordelingen m.b.t. de CO<sub>2</sub> prestaties
- Kwartaalevaluaties aan de hand van prestatie-indicatoren
- Voortgang reductiedoelstellingen
- Maatregelen voor CO<sub>2</sub> reductie
- Voortgang traject certificering CO<sub>2</sub>
- Opstellen EMP (verzamelen gegevens intern KAM)
- Flyer actie of nieuwsflits bij loonstroken.

### *Website*

- De jaarlijkse Managementrapportage evaluatie van energiestromen en CO<sub>2</sub> emissie
- Acties en initiatieven op het gebied van CO<sub>2</sub> reductie waarin men deelnemer is
- Participatie document
- Halfjaarlijkse rapportage
- Het CO<sub>2</sub> certificaat
- Verwijzing naar de website van SKAO

### *Managementoverleg*

Tijdens het management overleg zal 4 keer per jaar de voortgang en de resultaten van de CO<sub>2</sub> reductiedoelstellingen worden beoordeeld tijdens het zogenoemde management review. Tijdens dit overleg wordt er ook bepaald of bepaalde documenten / procedures / doelstellingen aangepast dienen te worden op basis van de resultaten. De hieruit volgende management rapportage is de basis voor alle overige communicatie middelen en momenten.

### *Tool box meeting / Personeelsbijeenkomst*

Eén van de speerpunten van ons VGM beleid is het uitvoeren van de toolbox meeting. Hierin zullen wij in gaan op de voordelen van energiebesparing / brandstof besparing en wat het de samenleving oplevert.

Eens per jaar organiseert het bedrijf een personeelsbijeenkomst om het kalenderjaar af te sluiten. Tijdens deze bijeenkomst zal de directie de voortgang omtrent de CO<sub>2</sub> reductie doelstellingen mededelen.

### *Externe communicatie*

De communicatiedoelstellingen met de externe doelgroep omvatten de volgende acties:

- De beleidsverklaring op de website van Willemsen Infra B.V. Via EMP
- Specifieke aandacht voor CO<sub>2</sub> -emissie (footprint) op de website
- Deelnemer aan de SKAO prestatieladder
- Participatiedocument
- Verspreiden van Carbon footprint aan belanghebbenden (aanbestedingen)
- Delen van certificaat met belanghebbenden
- Delen van resultaten voor projecten met gunning voordeel
- CO<sub>2</sub> neutrale investeringen worden getoond op sociaal media.

## Website (SKAO)

- acties en initiatieven op het gebied van CO<sub>2</sub> reductie waarin men deelnemer is
- Initiatiefnemer/participatiedocument
- Het CO<sub>2</sub> certificaat

De externe transparantie (lees communicatie) komt voornamelijk tot stand via de website <http://www.willemseninfrabv.com>. Om deze transparantie te kunnen realiseren is op de website het kopje CO<sub>2</sub> prestatieladder aangemaakt met gerelateerde onderwerpen en rapporten. Eens per half jaar zal de CO<sub>2</sub> rapportage hier openbaar gemaakt worden. Tevens worden documenten op de website van SKAO [www.co2-prestatieladder.nl](http://www.co2-prestatieladder.nl) geplaatst.

## Inschrijvingen en vergaderingen (extern)

Naast de transparantie die Willemsen Infra B.V. hanteert omtrent het CO<sub>2</sub> emissie management programma, haar carbon footprint, de reductiedoelstellingen en de behaalde resultaten, sturen wij ook eenmaal per jaar onze CO<sub>2</sub> footprint naar de belangrijkste klanten en partners van Willemsen Infra B.V. Deze update zal jaarlijks na de externe audit opgesteld en verzonden worden. Het certificaat wordt ingezet bij de inschrijvingen op werken.

## Financiën

Kosten gerelateerd aan het energiemangement programma en alle bijbehorende facetten c.q. bijlagen worden geboekt op de kostenplaats voor de certificeringen. Jaarlijks wordt voor deze kostenplaats door de financieel controller, de KAM coördinator en de directie het budget vast gesteld. (zie 6.6)

## 6.4 Planning

Per jaar wordt door KAM voor de CO<sub>2</sub> prestatieladder in samenspraak met de directie een jaarprogramma communicatie opgesteld. Dit programma is gebaseerd op reeds bekende vergaderpatronen die zowel intern als extern vastgelegd zijn. Aansluitend wordt er per communicatie moment aangegeven wat, hoe en door wie er gecommuniceerd wordt alsmede wie er verantwoordelijk is voor de input. Tijdens de jaarlijkse evaluatie van het energiemangement programma van Willemsen Infra B.V. worden ook de resultaten van de communicatie matrix besproken en waar nodig bijgesteld. De communicatiematrix is opgenomen in ons KAM-handboek.

## 6.5 Risico's

Zoals bij het opstellen van ieder communicatiebeleid moet Willemsen Infra B.V. ook hier rekening houden met de mogelijke risico's. De volgende risico's zouden een mogelijk scenario kunnen zijn:

Medewerkers krijgen te veel informatie waardoor ze CO<sub>2</sub> -moe kunnen worden en daardoor geen bijdrage leveren aan het te creëren draagvlak.

- Te weinig communicatie tussen de afdelingen KAM en Marketing en de onderliggende vestigingen waardoor de uit te dragen boodschap niet eenduidig, helder en actueel is.
- Beëindiging arbeidsovereenkomst van sleutelpersonen.
- Te weinig medewerking vanuit de medewerkers die moeten zorgen voor de gedeeltelijke benodigde input.

Deze risico's denken wij op de volgende manieren te ondervangen:

- Ook aandacht voor nieuws wat een meerwaarde heeft en niet beperken tot zaken die verplicht zijn.
- Per kwartaal één moment prikken om de CO<sub>2</sub> /energiereductie gerelateerde zaken te bespreken en zo op de hoogte te blijven.
- In diverse overleg structuren (waaronder MT-overleg en vestigingsoverleg) CO<sub>2</sub>/MVO als vast agendapunt opnemen.
- Controle op de realisatie van het communicatieprogramma vindt bij de kwartaalevaluatie plaats aan de hand van prestatie-indicatoren.
- Deze stuurcyclus wordt standaard elk kwartaal uitgevoerd in het kader van het KAM- systeem.
- Het spreiden van het overleg voorjaar /najaar.

## 6.6 Budgetplan

Door het managementteam van Willemsen Infra B.V. werd in 2017 besloten om over te gaan tot certificering van de CO<sub>2</sub>-Prestatieladder.

Daarmee werd impliciet het benodigde budget beschikbaar gesteld voor het behalen van het CO<sub>2</sub> certificaat niveau 3.

Dit houdt in dat de interne werkzaamheden en verantwoordelijkheden voor de CO<sub>2</sub>-Prestatieladder deel zullen uitmaken van het takenpakket van de KAM- coördinator. In het bedrijfshandboek is het onderdeel Organisatiestructuur hierop aangepast. Specifieke begroting van de tijdbesteding voor de CO<sub>2</sub> -Prestatieladder vindt verder niet plaats. Bestedingen met betrekking tot ingekochte goederen en diensten in het kader van de CO<sub>2</sub> certificering zijn wel in de budgetprogrammaning opgenomen.

Het budgetprogramma is opgesteld conform de eis 3.D.2. van het handboek CO<sub>2</sub>-Prestatieladder versie 3.0 van SKAO. In de volgende tabel is het besteedbare budget voor de CO<sub>2</sub>-Prestatieladder niveau 3 als volgt gespecificeerd.



Budgetprogramma 3 jaar <b>Besteedbaar budget CO2-prestatieladder</b>		
<b>Certificatie</b>		
Implementatie-audit certificatie ladderniveau	€	2550
Opvolgingsaudit 1	€	
Opvolgingsaudit 2	€	
Evaluatie carbon footprint gegevens	€	500
Inrichten en beheer CO2 portfolio	€	500
<b>Participatie</b>		
Tarief SKAO - CO2-Prestatieladder	€	250
Deelnamen initiatief	€	550
<b>Publicatie</b>		
Aanmaken websitepagina CO2-prestatieladder	€	250
Aanpassen website tekst Kwaliteit	€	250
<b>Communicatie</b>		
Media, magazines en brochures	€	500
Interne en externe communicatie documenten	€	500
<b>CO2-reductie</b>		
Installeren energiezuinige verlichting	€	5500
Uitvoeren energie management programma	€	2000
<b>Totaal budget</b>	<b>€</b>	<b>11.450</b>

## 6.7 Conclusie invalshoek C transparantie 2019

In 2019 hebben wij voldoende gecommuniceerd. Het is gelukt om dit zowel intern als extern te realiseren. Wel hebben wij tussentijds heb EMP over 2018 moeten herzien, daar deze niet volledig pasten bij ons beleid/verbruik. Dit hebben wij de afgelopen periode ter lering genomen. Hierdoor is het EMP iets later dan gewenst afgerond. Om zaken duidelijk in kaart te brengen willen wij voortaan in mei en oktober gaan communiceren naar onze belanghebbenden. Op deze manier is voldoende tijd om alles volledig inzichtelijk te maken alvorens zaken gedeeld worden.

Conform communicatieprogramma is er 4 keer overleg geweest op directie niveau. Verder zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Zelfevaluatie
- Interne audit (overleg extern)
- Interne controle eigen model overige certificaten
- Directiebeoordeling
- EMP verslag
- Tussentijdse evaluatie

Er is conform planning 1 x een personeelsbijeenkomst geweest gericht op CO<sub>2</sub>

De uitstoot is gedeeld middels de jaar en halfjaar rapportage.

Er is communicatie via de website en na certificatie is deze ook op de site van SKAO terug te vinden.

Er is conform planning 2x een toolbox gehouden en uitgegeven

De footprint is bekend gemaakt intern en extern (partners participatie)

Op de website zijn nieuws en besluiten gecommuniceerd

De maatregelenlijst van Skao is ingevuld en belangrijke punten zijn uitgelicht

### *Nieuwe doelstelling*

Voor 2020 is het van belang de ingevulde maatregelenlijst te bespreken en aan te vullen. Ten opzichte van de ketenpartners zijn wij boven in de middenmoot te vinden met onze besparingen, maar hebben de ambitie om koploper te worden in het systeem.

Wij willen een nieuw initiatief oprichten samen met lokale partijen.

Belangrijk doel voor 2019/20 is het verdiepen van het bewustzijn bij de medewerkers en partners. Hiervoor zijn extra inspanningen nodig. Verdieping en genereren van kwalitatieve data staat hierin voorop. Dit bewustzijn zal mede bijdragen aan het gezamenlijke Nederlandse doel van zero emissie in 2050.

## 7 Participaties (1D/2D/3D/4D/5D)

De gedachte achter deelname aan een initiatief is dat door interactie met andere bedrijven informatie kan worden uitgewisseld en in samenwerking nieuwe ideeën en ontwikkelingen op het gebied van CO<sub>2</sub>-reductie tot stand kunnen komen. Vanuit dit doel vraagt de norm om een actieve deelname, middels bijvoorbeeld werkgroepen. Verslagen van bijeenkomsten en van overlegmomenten en presentaties van het bedrijf in de werkgroep kunnen tegenover de auditor dienen als bewijs van actieve deelname.

### Taken verantwoordelijkheden en bevoegdheid

Inventarisatie mogelijk relevante initiatieven	Taak	halfjaarlijks	KAM, directie
Besluit deelname initiatieven	Bevoegdheid	jaarlijks	directie
Deelname aan sectorinitiatieven	verantwoordelijk	continu	KAM, projectbeheerder, directie

Dit hoofdstuk heeft betrekking op invalshoek D, te weten "Participatie", zoals omschreven in het Handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder 3.0 d.d. 10-06-2015. Onderdeel van het energiemangement programma is, dat wij proactief bezig zijn met de markt ontwikkelingen omtrent CO<sub>2</sub> reductie. Sinds enkele jaren word er door Willemsen Infra B.V. actief een milieu beleid uitgezet om milieu besparende maatregelen toe te passen. Momenteel zijn wij lid van onderstaande branche verenigingen c.q. initiatieven:

- SKAO
- MKB infra
- Platform Tacide kennis
- Nieuwsbrief duurzaam bedrijfsleven
- Cumela sturen op CO<sub>2</sub>

Deze lidmaatschappen zijn van wezenlijk belang om de nieuwste ontwikkelingen qua CO<sub>2</sub> reductie te volgen. De belangrijkste initiatieven zijn omschreven

### 7.1 SKAO

De Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen (SKAO) is verantwoordelijk voor alle zaken de ladder betreffende: het gebruik, de doorontwikkeling, het beheer van het certificeringschema, verbreding van deelnemende sectoren e.d.

Kwaliteit van de groei belangrijker dan de groei zelf. De CO<sub>2</sub>-Prestatieladder heeft alleen toegevoegde waarde als het resulteert in blijvende CO<sub>2</sub>-reductie, innovatie en samenwerking bij de gecertificeerde bedrijven. SKAO wil dit realiseren door een sterkere regie rol op zich te nemen die erop gericht is om sectorspecifieke kennis over CO<sub>2</sub>-reductie en maatregelen te ontsluiten.

Uitgangspunt is dat alle gebruikers van de ladder (zowel aanbesteders als opdrachtnemers) er belang bij hebben dat er sprake blijft van één effectieve CO<sub>2</sub>-Prestatieladder.

De Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen heeft de volgende doelstellingen:

- \* Het beheer en de doorontwikkeling van de CO<sub>2</sub>-Prestatieladder.
- \* Het creëren van draagvlak bij marktpartijen en maatschappelijke organisaties voor de benadering en de werkwijze van de CO<sub>2</sub>-Prestatieladder.
- \* Het bevorderen en faciliteren van een effectieve dialoog tussen bedrijven en maatschappelijke organisaties over klimaatvriendelijk ondernemen gericht op concrete CO<sub>2</sub>-reductie.
- \* Bevordering van de ontwikkeling van sector brede CO<sub>2</sub>-reductieprogramma's door participerende bedrijven en de actieve deelname daaraan
- \* Het bevorderen van breed gebruik van de CO<sub>2</sub>-Prestatieladder in meerdere sectoren.

### 7.2 Tacide kennis

Het project richt zich op het maximaal benutten van competenties van mensen, organisatie en het sturen op duurzaam gedrag. Hierdoor worden mensen geprikkeld; eigen inbreng zorgt voor intrinsieke motivatie. Hun eigen inbreng toont de verborgen (tacide) kennis, welke tot op heden niet beschikbaar was. Er ontstaat een nieuw leiderschap waarin een ieder zijn inbreng toont en deze inbreng coherent wordt met het organisme organisatie. Kerndoel zal zijn nieuwe innovatieve verdeling van kerntaken en bevorderen van de zelfredzaamheid van medewerkers. Het geheel met inachtneming van veilig, gezond werken met een zo min mogelijke milieu belasting, met als einddoel de CO<sub>2</sub> neutrale organisatie

Ons bedrijf is onlangs toegetreden tot de werkgroep Tacide kennis (21 participanten) en ontwikkelt hier een onderwerp voor. De werkgroep is opgericht in 2011 en dient als platform voor (o.a.) CO<sub>2</sub>-reductie. Dit platform kent branche genoten maar is branche overstijgend en gericht op de Nederlandse ambitie om CO<sub>2</sub> terug te dringen. Nederland heeft de ambitie in onderstaand doel vorm gegeven. Als participant en initiatiefnemer verbinden wij ons aan deze ambitie. Concreet houdt dit in dat wij:

- ✚ actief communiceert over behaalde resultaten
- ✚ ons verbinden aan het einddoel zero emissie in 2050
- ✚ wij ons verbinden tot het overstappen op groene energie
- ✚ wij ons verbinden tot het nemen van reductiemaatregelen
- ✚ wij jaarlijks de footprint communiceren.

Stichting, partners en aangestelde coördinator ondersteunen Willemsen Infra B.V. in haar participatie. Minimaal 2 keer per jaar zal de Stichting een overzicht publiceren via de partners over de voortgang.

## Doelstellingen werkgroep tacide kennis

**2020** - Het streven is een reductie van de broeikasgasemissie te hebben bereikt van 20% ten opzichte van 1990. Hetzelfde geldt voor de besparing van energie.

**2030** - De doelstellingen voor 2030, vastgelegd in oktober 2014 luiden: 40% minder broeikasgasemissie en het energieverbruik moet met 27% afnemen (t.o.v. 1990).

**2050** - In 2050 moet het afgelopen zijn met de broeikasgasemissie. Doel is deze terug te dringen met 80-95% binnen de gehele economie. Dit besluit is voortgevloeid uit afspraken met betrekking tot mondiale doelstellingen. De percentages zijn wederom ten opzichte van 1990.

## Invulling Nederland

De nadruk in Nederland ligt op het tot stand brengen van een geheel CO<sub>2</sub>-vrije elektriciteitsvoorziening ten tijde van doel drie. Het besparen van elektriciteit is hét speerpunt van de regering. De Europese Energie Efficiëntie Richtlijn verplicht lidstaten tot het laten uitvoeren van 'audits' in de verschillende energie-gebruikssectoren naar het huidige energieverbruik en mogelijkheid tot besparing. Via de gemeenten waar ze gevestigd zijn krijgen Nederlandse bedrijven hier onherroepelijk mee te maken.

## 7.3 Keten participatie

Met belangrijke opdrachtgevers, partners en andere netwerkorganisaties (MKB infra) worden contacten onderhouden (o.a. in bouwvergaderingen en landelijke bijeenkomsten) waarin ad hoc wordt gecommuniceerd over het energie reductiebeleid. Gezocht wordt naar mogelijkheden om met een of meer partner(s) samen te werken in een project waarbij het terugdringen van de CO<sub>2</sub>-emissie tot één van de doelstellingen behoort. Het aangaan van de dialoog met de partners (onderaannemers) en toeleveranciers ten aanzien van het energieverbruik, en de CO<sub>2</sub>-emissies als gevolg daarvan, voortvloeiend uit de producten en diensten die zij leveren, bevindt zich in het beginstadium.

Overzicht sector en keteninitiatieven 2016 tot 2020

initiatief	deelnemingsvorm	frequentie	CO2 agenda	documentatie
MKB infra	Leveringscontract/lidmaatschap vakgroep, bouwvergaderingen	2 x per jaar bijeenkomst	Reductie CO <sub>2</sub> /ton door deelname aan initiatieven	EMP en halfjaarlijkse rapportage
Tacide kennis	Participatie/Initiatiefnemer/platform werkgroep	2x per jaar	Slimmer werken Compliment CO <sub>2</sub> besparen	3.D.3/4 data lijst en documentatie/publicaties werkgroep
SKAO	Lidmaatschap	2 x per jaar	CO <sub>2</sub> reductie	Publicaties/maatregelenlijst

### Korte termijn doel 2019

Van de partners in de werkgroep, zullen er circa 5 worden verzocht om hun CO<sub>2</sub>-footprints te overleggen.

### Korte termijn doel 2020

De belangrijkste opdrachtgevers, ontvangen tijdens de bouwvergaderingen onze eigen footprint. Toezenden bij de factuur of mail is ook toegestaan.(2 opdrachtgevers).

## 7.4 Conclusie Invalshoek D Participatie 2019

De participatie in het keteninitiatief startte in juni 2016. Het is nieuw om kennis te delen met partners. Belangrijk hierbij is de intermediair welke als tussenschakel fungeert. Onze bijdrage m.b.t. "slimmer werken compliment" zal in de komende jaren vorm gegeven moeten worden. In de werkgroep zijn dan ook een aantal besluiten genomen waarbij wij inbreng hadden. Onze inbreng bestond uit:

- Ter beschikking/ontvangen (stellen) van rapportages m.b.t. slimme motivatie
- Wijzigen reglement waarbij wij een score vastgesteld hebben Silver, Goud, Platina
- Meeliften besluit financiering
- Acceptatie/vertrek deelnemers
- Besluit over onderzoek naar nieuwe participatie gebieden
- Toevoegen onderzoek naar nieuwe brandstoffen (nog niet bezette participatie)
- Membership De Nederlandse Klimaatcoalitie (meeliften)
- Kennis nemen van XMILE green deal brandstof
- Ontwikkelen van toolboxes ter bewustwording

Toch zouden wij graag in 2020 de stap maken naar een initiatief beter passend bij onze organisatie.

Momenteel gaan wij onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om een initiatief op te richten met lokale partijen. Wij hebben hiervoor een onderzoek gedaan naar eventuele aansluiting bij een bestaand initiatief. Hiervoor hebben wij onder andere gekeken naar Cumela sturen op CO<sub>2</sub> en MKB infra. Wij vinden deze initiatieven vrij algemeen en zouden toch graag meer verdieping zoeken. Zoals eerder aangegeven zullen wij dan ook actief opzoek gaan naar de mogelijkheid om een eigen initiatief op te richten.

## 8 De uitvoering van de CO<sub>2</sub> reductiedoelstellingen

Het principe van de CO<sub>2</sub> prestatieladder is gebaseerd op de Plan, Do, Check, Act cyclus:

Doelstellingen vastleggen, werkzaamheden plannen en uitvoeren, voortgang en resultaten monitoren en op basis van de resultaten het bijstellen van de doelstellingen of het genereren van nieuwe. Deze norm, in combinatie met de SMART methodiek voor het opstellen van de doelstellingen vormt de basis voor de CO<sub>2</sub> reductie.

### 8.1 Plan

De analyse van het energieverbruik en het opstellen van de energie reductiedoelstellingen, vormen samen de programma fase. In hoofdstuk 5 worden de reductiedoelstellingen inhoudelijk omschreven. Alle reductie kansen zijn opgenomen in het kansenschema. Het kansenschema wordt ieder half jaar herzien m.b.t. nieuwe kansen en behaalde resultaten. Op deze manier blijft het schema actueel. Onderstaande nieuwe kansen wachten op implementatie

- Aankoop van bedrijfswagens met schonere Euro 6 motoren
- Aankoop van personenauto's met energielabel A, dan wel minimaal een groen label
- Gebruik minder schadelijke brandstof voor apparatuur
- Registratie en evaluatie van energiestromen en verdiepen inzicht in oorzaken en gevolgen.
- Invoeren van het Nieuwe Rijden en het nieuwe draaien.
- Aantoonbaar beleid vervanging/invoering elektrisch handgereedschap
- Toepassen van vervangende brandstoffen (lean en green tool)
- Inkoop groene stroom windenergie
- Zelf energie opwekken
- Energie neutrale bedrijfsvoering
- Aanpassingsplan zuiniger verlichting bedrijfspand met 15% elektriciteitsreductie tot 2025
- Bij aanschaf nieuwe vrachtwagens is laag brandstofverbruik maatgevend full-electric heeft voorkeur

#### Doel

In de planningsfase worden taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot de GHG inventarisatie belegd.

#### Taken verantwoordelijkheden en bevoegdheid

Eindredactie CO <sub>2</sub> -dossier	verantwoordelijk	continue	KAM
Voldoen aan eisen CO <sub>2</sub> -Prestatieladder	verantwoordelijk	continue	KAM, directie, adviseur
Uitvoeren Interne Audit CO <sub>2</sub> -systeem	Taak	jaarlijks	KAM, adviseur
Rapporteren aan management	bevoegdheid	halfjaarlijks	KAM
Besluitvorming over CO <sub>2</sub> -reductiebeleid	Verantwoordelijkheid	halfjaarlijks	Directie

#### Resultaat

De (hoofd) resultaten van de planningsfase zijn:  
Taken en verantwoordelijkheden belegd

#### Activiteiten

De volgende stappen worden tenminste jaarlijks doorlopen:

1. Beleid bepalen mbt inventarisatie

De stappen worden in de volgende sub-paragrafen uitgewerkt.

#### Beleid bepalen mbt inventarisatie

Het effect van de maatregelen ter verbetering van de inventarisatie worden beoordeeld. Dit wordt gedaan aan de hand van het inventarisatierapport van de KAM coördinator en de voorgestelde maatregelen. Over de voorgestelde maatregelen wordt besloten voor uitvoering. Daartoe wordt budget vrijgemaakt en activiteiten in geprogrammeerd en toebedeeld. (zie EMP en participatie)

#### Documenten:

Managementreview, Kwartaalrapportage

#### Functieomschrijvingen:

MT, bestaande uit:

Directie, operationeel manager, KAM-coördinator

### 8.2 Do

Het invoeren van de reductiemaatregelen is onderdeel van de DO fase. De opties uit het kansenschema met het meeste CO<sub>2</sub> effect en die bedrijfseconomisch het hoogste rendement opleveren zullen als eerste worden uitgevoerd. Het definitieve besluit om over te gaan tot uitvoering van de "Kans" word genomen door de directie. Hierbij wordt er in ieder geval aan de volgende punten aandacht geschonken:

- Energie doelstelling
- Reductiemaatregelen
- Te ondernemen acties
- Totale kosten voor het reductie traject

## Doel

In de do-fase, implementatie en uitvoeringsfase, wordt de inventarisatie uitgevoerd.

## Resultaat

De (hoofd) resultaten van de implementatie- en uitvoeringsfase zijn:  
- Verzamelen energie verbruiken over periode

## Procesoverzicht

De implementatie- en uitvoeringsfase betreft de volgende onderdelen:

1. Registreren energie hoeveelheden

De verschillende onderdelen van de implementatie- en uitvoeringsfase worden in de volgende paragrafen uitgewerkt.

## Registreren energie hoeveelheden

De registraties worden per energieaspect geregistreerd. Conform de volgende instructie.

Energieaspect	Frequentie	Uitvoering door	Registratiedocument
Aardgas gebouwen	Per kwartaal	Medewerker	Meterstand Excel overzicht. Onderzoek naar slimme meters
Elektriciteit gebouwen	Per kwartaal	Medewerker	Meterstand Excel overzicht Onderzoek naar slimme meters.
Brandstoffen wagenpark	Per kwartaal	Controller	Grootboekrekeningen financiële adm.
Overig verbruik	Per kwartaal	Controller	Grootboekrekeningen financiële adm.
Alternatieve brandstoffen	Per kwartaal	Controller	Grootboekrekeningen financiële adm.
Afval hoeveelheden	Half jaarlijks	KAM i.s.m. inkoop	Grootboekrekeningen financiële adm. / onderliggende facturen
Investeringen	Half jaarlijks	KAM i.s.m. inkoop	Grootboekrekeningen financiële adm. / onderliggende facturen
Grondstoffen projecten	Onderzoek	KAM	Grootboekrekeningen financiële adm. / onderliggende facturen

Documenten:

CO<sub>2</sub> footprint (jaar/halfjaar).xls

CO<sub>2</sub>-Emissieverantwoording (jaar/halfjaar)

Werkgroep verslagen

Participatieverklaring

Functieomschrijvingen:

Medewerker Materieel en inkoop

KAM coördinator


## 8.3 Check

### Doel

Doel is om de uitgevoerde registratie te controleren op fouten, omissies, onvolledigheden, inschattingen, gebruik van formules en conversiefactoren.

### Resultaat

De (hoofd) resultaten van de controlefase zijn:

<ul style="list-style-type: none"> <li>✚ Gecontroleerde registratie</li> <li>✚ Actuele conversiefactoren</li> <li>✚ CO<sub>2</sub> footprint</li> </ul>	
---	--

### Activiteiten

De controlefase betreft de volgende onderdelen:

<ul style="list-style-type: none"> <li>✚ Beoordelen registraties;</li> <li>✚ Bijwerken conversiefactoren;</li> <li>✚ Opstellen CO<sub>2</sub> footprint.</li> </ul>	
---	--

De verschillende onderdelen van de controlefase worden in de volgende paragrafen uitgewerkt.

### Beoordelen registraties

#### Norm

Appendix C van de GHG Corporate Value Chain (scope 3) Accounting and Reporting Standard (WBCSD/WRI, september 2011)

#### Proces

De KAM coördinator beoordeelt de registratie op de volgende punten:

- ✚ Is de boundary nog toereikend? (zijn er organisatiedelen bijgekomen?)
- ✚ Zijn er nieuwe energie aspecten bijgekomen (moet administratie worden uitgebreid)
- ✚ Zijn de registraties accuraatheid, zonder afwijkingen, fouten, en zaken hiaten, zijn de juiste bronnen gebruikt, zijn de juiste formules gebruikt? etc.
- ✚ Welke inschattingen worden gemaakt, daar waar registratie niet toereikend is

Documenten:  
CO<sub>2</sub>-footprint (jaar)  
CO<sub>2</sub>-Emissieverantwoording (jaar/halfjaar)  
Werkgroep verslagen  
Participatieverklaring

Functieomschrijvingen:  
KAM coördinator

## Bijwerken conversiefactoren

### Norm

Handboek CO<sub>2</sub>-Prestatie ladder  
Diverse bronnen: Ecoinvent database, Nationale Milieu Database

### Proces

De KAM coördinator controleert de wijzigingen op de conversiefactoren en voert die in het rekenblad voor de CO<sub>2</sub> Footprint berekening: CO<sub>2</sub> footprint (jaar/halfjaar) .xls . De gegevens uit de registratie en de conversiefactoren vormen de basis voor de CO<sub>2</sub> footprint berekening. De berekening wordt automatisch gemaakt in de Excel Inventarisatie CO<sub>2</sub> footprint.xls. De CO<sub>2</sub> footprint wordt halfjaarlijks opgesteld door de KAM coördinator.

Documenten:  
CO<sub>2</sub> footprint (jaar/halfjaar).xls  
Werkgroep verslagen  
Participatieverklaring  
CO<sub>2</sub>-Emissieverantwoording (jaar/halfjaar)

### Norm

ISO14064-1: maart 2012 Greenhouse gases – Part1

Functieomschrijvingen:  
KAM coördinator



## 8.4 Act

### Doel

In de act fase wordt op basis van de inventarisaties maatregelen vastgesteld hoe de inventarisatie te verbeteren is. De definitieve rapportage zal in- en extern worden gecommuniceerd conform het gestelde in hoofdstuk 6 en de communicatiematrix. Na het tweede kwartaal zal geanalyseerd worden in hoeverre de CO<sub>2</sub> reductie doelstellingen behaald zijn. De behaalde resultaten zijn de input voor de herziende en nieuwe CO<sub>2</sub> reductie doelstellingen voor de volgende periode. Een keer per jaar zal het systeem extern getoetst worden door een erkent CI. De directie heeft hierin de eind verantwoording. Tijdens de jaarlijkse evaluatie worden de volgende punten minimaal opgenomen in de agenda:

- Resultaat reductie doelstellingen
- Voortgang van de reductiemaatregelen t.o.v. doelstelling
- Nieuwe CO<sub>2</sub> reductie kansen Effectiviteit van de communicatie

### Resultaat

De (hoofd) resultaten van de programmaningsfase zijn:

- Vaststelling compleetheid GHG inventarisatie;
- Vaststelling nauwkeurigheid GHG inventarisatie;
- Vaststelling verbeterpunten GHG inventarisatie;
- Vaststelling maatregelen GHG inventarisatie;

### Activiteiten

De volgende stappen worden tenminste jaarlijks doorlopen:

- Beoordelen compleetheid GHG inventarisatie;
- Beoordelen nauwkeurigheid GHG inventarisatie;
- Definitie maatregelen aan de hand van resultaten compleetheid en nauwkeurigheid;

De stappen worden in de volgende sub paragrafen uitgewerkt.

### Beoordelen GHG inventarisatie: compleetheid, nauwkeurigheid en evt. maatregelen

#### Norm

Appendix C van de GHG Corporate Value Chain (scope 3) Accounting and Reporting Standard (WBCSD/WRI, september 2011)

#### Proces

In dit proces wordt per kwartaal gekeken t.a.v. fouten, omissies, inschattingen, consistentie, juist gebruik formules en conversiefactoren. Vastgesteld wordt welke delen van de inventarisatie verbeterd moet worden. Gelet wordt op verbeteringen op het gebied van registraties, instructies, trainingen, meetinstrumenten, controles, formules en nieuwe conversiefactoren. Verantwoordelijk is de directie.

Aan de hand van de beoordeelde compleetheid en nauwkeurigheid worden maatregelen voorgesteld. Verantwoordelijken worden benoemd voor de uitvoering. De maatregelen worden opgenomen in MT-overleg. Verantwoordelijk is de directie.

Milieuaspect	Boundary toereikend	Registratie accuraat	Gebruik van Schatting/ inschattingen / verdeelsleutels
Gas (m3)	Ja	Nee	Via facturen
Elektraverbruik (kWh)	Ja	Nee	Via facturen
Water (m3)	Ja	Ja	Scope 3
Brandstofverbruik	Ja	Ja	Geen rekening houden met restanten, afschrijven voorraad.
Gereden km's	Ja	Ja	Privé in beeld conversie conform SKAO 3.0
Ingekochte materialen onderzoeken	Ja	Nee	Niet altijd juiste CO <sub>2</sub> conversiefactor, benadering a.d.h.v. Nat. Milieudatabase / ketenanalyses / scope 3 verder uitdiepen
Bedrijfsafval	Ja	Ja	Zie opmerking
<b>Zijn er nieuwe milieu/energie- aspecten bijgekomen?</b>			
Scope 2 KM privé voertuigen nog onderzoeken.			
<b>Opmerkingen</b>			
Het kan voorkomen dat meterstanden overlappen en voor de project locatie berusten op een schatting. Het bedrijfsafval wordt geregistreerd aan de hand van ledigingen van containers met een bepaalde literinhoud. Waarschijnlijk zijn de containers niet altijd vol maar wordt wel de maximale capaciteit geregistreerd. Besparing onderzoeken. Met brandstofpassen kan nog wel "scheef" geboekt worden. Woon- werk km zijn o.b.v. bepaald hierbij zijn de declaraties richtinggevend. Verbruik fossiele brandstoffen is bepaald o.b.v. inkoop. Voorraad is hierin niet afgetrokken zodat daadwerkelijke verbruik niet in beeld is c.q. wordt toegeschreven aan juiste tijdsinterval.			

Documenten:

- MT- verslage(half) jaarrapportages
- (half) jaarrapportages

## 9 Verificatie externe deskundige

Dit energie managementprogramma is opgesteld conform de energienorm NEN-ISO 50001 en wordt door de directie onderschreven. Bewaking van de realisatie van dit programma is geborgd door de opnemings ervan in de Monitor verbeteringen van het KAM- systeem. De directie stelt dat het systeem niet afwijkt van vergelijkbare branche genoten en beoordeeld de werking als voldoende behorend tot de bovenkant van de middenmoot .

Als deskundige deel ik deze mening. Er is geen reductie behaald, maar deze is wel verklaarbaar voor dit moment. Uit gesprekken merk ik op dat dit vooral ligt aan het bewuster omgaan met energie en de duurzame inkoop. Aannemelijk is dat dit grotendeels te maken heeft met de bewustwording en effectievere programmering. Hieruit mogen wij concluderen dat bij een gelijk blijvend werkaanbod de uitstoot van CO<sub>2</sub> verder in kleinere stappen zal afnemen.

Het bedrijf scoort goed in de maatregelenlijst met 10 C scores. Dit betekent dat men zich boven in de middenmoot bevindt. Men wil stappen blijven nemen en uit het kansenschema blijkt dan ook dat er weloverwogen keuzes worden gemaakt. Dit blijkt ook uit de wens om zelf een initiatief op te richten met lokale betrokken partijen. Ook worden er duidelijke stappen gemaakt op het gebied van communicatie.

### Conclusie footprint

Op grond van onze beoordelingswerkzaamheden is niet gebleken, dat de CO<sub>2</sub>-emissies gerapporteerd in het "Energie managementprogramma bij Willemsen Infra BV, conform de vereiste materialiteit niet juist is weergegeven.

**Verificatie, 31-08-2020**

**N. Westmaas**